

NOTEER NU REEDS
IN UW AGENDA

**Op zaterdag
22 februari 2025
in Jabbeke bezoek
Permekemuseum
gevolgd door
Lentebanket en
statutaire algemene
ledenvergadering.**

KBC IBAN nr.: BE22 4073 0622 5147
Secretariaat VAV: Dascottelei 78 2100 Deurne
Tel. 0468-309334 (NIEUW NUMMER)
e-post: info@vlaamsartsenverbond.org
webstek: www.vlaamsartsenverbond.org
Het secretariaat is open op
dinsdag en donderdag (9 u-17.30 u).

RAAD VAN BESTUUR 2023-2025

REDACTIERAAD PERIODIEK

Dr. J. Van Meirhaeghe (Voorzitter)
Dr. Lieve Van Ermen (Oud-voorzitter en Ondervoorzitter)
Dr. B. Garmyn (Secretaris)
Dr. Geert Debruyne (Penningmeester)
Dr. Frank Goes (Hoofdredacteur Periodiek)
Dr. J. Dockx (VAV-Cultuur)
Prof. Dr. Eric Ponette (Lid)
Dr. Chris. Geens (Lid)
Dr. Karel Vermeyen (Lid)

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr.A.Baert
Prof. Dr. D. De Looze, UGent
Dr. Dirk Dewolf
Prof. Dr. A. Dupont, VUB
Dr. Piet H. Jongbloet
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, voorzitter HoGent
Prof. Dr. Ph. Vandekerckhove, Rode Kruis Vlaanderen
Em. Prof. Dr. R. Van Hee, Universiteit Antwerpen

PERIODIEK

Verantwoordelijke uitgever: dr. F. Goes,
Sionkloosterlaan 7, 2930 Brasschaat
Hoofdredacteur: dr. F. Goes

De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder
de verantwoordelijkheid van de auteurs.

Layout: www.xpair.be

Drukkerij: www.vanderpoorten.be

INHOUD

VOORWOORD	3
CITATEN	4
AAN HET WOORD	6
POLITIEKE ACTUALITEIT	9
FACTUEEL	15
VAN UW HOOFDREDACTEUR	17
REIZEN DOOR DE GESCHIEDENIS VAN VLAANDEREN	18
CULTUUR	
MUZIEK	26
BOEKEN	29
TENTOONSTELLINGEN	30
CULTUUR	32
IN MEMORIAM	34

LIDGELD VANAF 2023

Gedrukte Periodiek

Elektronische versie

Gewoon lid

110

90

Arts in opleiding of zonder praktijk

70

50

Artsenkoppel

150

130

Artsenkoppel in opleiding of zonder praktijk

90

70

Steunend lid

200

Voorwoord

Op het moment dat ik dit voorwoord opstel moet het ontslagnemende Vivaldi, een regering in lopende zaken, een beslissing nemen over twee zaken: een begroting van voorlopige twaalfden voor het eerste trimester van 2025 en de begroting van de ziekteverzekering (RIZIV) voor het volledige jaar 2025 en meer bepaald de groeinorm die vastgelegd is op 2.5%. Vooral dat tweede ligt moeilijk. Door een meningsverschil tussen De Croo en Vandenbroucke werd de RIZIV begroting in oktober niet goedgekeurd. De liberalen hebben zich verzet.

De ontslagnemende De Croo schuift de hete aardappel van het RIZIV budget door naar formateur De Wever met het argument dat die enkele percenten al meteen een aanzienlijk (lees miljarden-) impact hebben op de volgende begroting. Maar ook de onderhandelaars van de Arizona-coalitie zijn het daarover nog niet eens. Bij de regeringspartners die op hun laatste benen lopen is er geen akkoord meer, en bij de formatie die stilaan vorm krijgt is het akkoord er nog niet.

De ontslagnemende regering neemt nog sommige beslissingen en de regering die in de steigers staat neemt er ook al, maar de afspraken en de afbakening van bevoegdheden is zeer flou. Zoiets kan alleen in dit surrealistische land.

Ook de langdurige regeringsformatie doet alsmaar meer vragen rijzen en wenkbrauwen fronsen. Maar ook die problematiek is eigen aan dit kunstmatige land. Ik citeer uit The Times van 10 Mei 2005: “Belgium — the last surviving artificially created state in Europe after the collapse of the Soviet Union, Czechoslovakia and Yugoslavia — has tried to resolve the tensions by dividing itself into three semi-independent regions in Europe ...”.

Wat is er in dit land nog allemaal kunstmatig, surrealistisch, bizar?

Een taalgrens die staatsgrens en zorggrens is, iets dat wij artsen al lang onderkennen, maar onze bestuurders nog altijd niet.

“La Belgique sera latine ou ne sera pas” is gelukkig al lang voorbij, maar toch nog niet tot iedereen doorgedrongen. Of misschien juist wel, en dan zou dit de aanzet moeten zijn voor een ordentelijke opdeling van het land. Want niet alleen fiscale en budgettaire hervormingen zijn nodig.

Dit is ook de paradox voor een Vlaams-nationalistische formateur. Het gevolg van de keuze voor evolutie en geen revolutie is dat hij blijkbaar eerst België moet redden om het dan ordentelijk te kunnen opdelen. Ik wens hem succes met deze strategie.

Langdurige formaties worden stilaan de gewoonte, bijna de norm? Niemand verbaast er zich nog over dat BDW om de veertien dagen naar het paleis trekt om daar telkens weer de toelating te krijgen verlengingen te spelen. De voetbalfans onder ons krijgen heimwee naar de Golden Goal.

Langdurige formatie ook omdat alsmaar meer partijen en partijtjes nodig zijn om aan werkbare meerderheden te geraken. En elk partijtje moet zijn trofeetje binnenhalen. En het wordt alsmaar moeilijker om links en rechts te verzoenen in een compromis. Door te veel toegevingen is het compromis te mager waardoor essentiële hervormingen en krachtadig bestuur niet mogelijk zijn, en waardoor eigenlijk al de basis gelegd wordt voor tegenvallende verkiezingen aan het einde van de legislatuur. En zolang men het cordon sanitaire aanhoudt zal ook die nadelige gevolgen van de compromiscultuur aanhouden.

Langdurige formatie ook door de steekvlampolitiek die we danken aan de sociale media. Rustig nadenken en op een efficiënte manier verder werken is stilaan onmogelijk geworden. De nota is nog niet geschreven of hij wordt al gelekt.

Het VAV heeft een memorandum – zie onze webstek – over de communautarisering van de gezondheidszorg opgesteld, met daarin de hint naar de opdeling van het arbeidsmarktbeleid. We hebben dat bezorgd aan de politici en opiniemakers. Laat ons hopen dat dit vruchten afwerpt. Maar ik stel vast dat het heilig vuur ook bij de N-VA betrokkenen nog niet echt uitstraalt.

Voor het VAV is het duidelijk dat door de communautarisering van het arbeidsmarktbeleid en van het gezondheidsbeleid zowel Vlaanderen als Franstalig België een toekomstgericht beleid kunnen ontwikkelen, gericht op efficiëntie- en kwaliteitsverbetering. Elke Gemeenschap doet dat volgens eigen inzichten en behoeften.

Wij blijven als VAV consequent onze doelstellingen nastreven. Wij zijn al lang overtuigd dat de staat maar efficiënt kan werken als die hervormd wordt en als de

deelstaten autonoom worden. De argumenten daarvoor op gebied van gezondheidszorg zijn al meermaals aangehaald, geactualiseerd en voortdurend onderbouwd met data en wetenschap.

En ook voor de rest van onze structuren en instellingen is dat het geval.

Ik verwijs naar oud-minister Koen Geens. Op een debat van Pro Flandria, een netwerkorganisatie van Vlaamse ondernemers en academici, haalde hij in 2022 fel uit naar de werking van de Vivaldi-regering. 'Wij kunnen federaal op dit ogenblik bijna geen enkele ernstige hervorming meer doen, dat lukt niet meer.' 'Federaal kun je alleen uitgavenverhogingen beslissen.'

We staan dus niet alleen met onze analyse.

Tot slot wil ik vragen om de datum van zaterdag 22 februari 2025 nu al te noteren in de agenda. Dan bezoeken we in de voormiddag het vernieuwde Permeke museum in Jabbeke. We lunchen in restaurant Oosthof in Snellegem en daarna is er de jaarlijkse statutaire vergadering.

www.permekemuseum.be

www.oosthof.be

Jan Van Meirhaeghe
Voorzitter VAV

**Ga naar de hemel voor het klimaat en
naar de hel voor het gezelschap.**
Mark Twain 1835-1910

**In de hemel ontbreken
de belangrijke mensen.**
Friedrich Nietzsche
1844-1900

CITATEN

verzameld
door
frank goes

**Je kunt beter ruzie hebben met een wijze
dan vriendschap met een dwaas.**

Johann Wolfgang von Goethe 1749-1832

**Als je de waarheid
vertelt hoef je niets te
onthouden.**

Mark Twain

**Feesten, als alle goede
dingen, komen in drieën: de
voorbereiding, het feest zelf,
en - als godzijdank - alles
weer over is.**

Kadé Bruin 1915-1985.

AAN HET WOORD

Albert Baert. Emeritus Gewoon Hoogleraar KULeuven

Dag Professor Baert. Kan u in het kort uw carrière als medicus schetsen.

Ik ben afgestudeerd als arts aan de KU Leuven en werd als zevende jaarstudent tijdens mijn klinische stage in de inwendige geneeskunde gefascineerd door diagnose stelling en de mogelijkheden die geboden werden door de analyse van de Röntgen beeldvorming Ik heb mij daarom gespecialiseerd in de radiodiagnose in het univ. ziekenhuis K.U.Leuven .

Ik heb mijn doctoraat in de radiologie bekomen in 1968 en werd benoemd als diensthoofd Radiologie van het universitair ziekenhuis Leuven in 1970 en tot gewoon hoogleraar in de faculteit Geneeskunde in 1971 door Rector Pieter De Somer.

Ik werd toegelaten tot het emeritaat in 1997. Gedurende mijn periode als diensthoofd en als stageverantwoordelijke werden er in onze dienst meer dan 400 Vlaamse radiologen opgeleid !

Als radioloog heb ik de transitie van de analoge naar de digitale medische beeldvorming (van film naar scherm) van nabij mee gemaakt. In onze dienst werd in 1981 als eerste in Europa een “snelle” CT geïnstalleerd . Deze liet toe de abdominale organen tijdens een korte ademstilstand scherp af te beelden. Samen met mijn medewerker -Prof. em. G. Marchal - introduceerden wij de dynamische abdominale CT scanning. Deze liet toe om in combinatie met een bolus injectie van jodium houdende contrastmiddelen het verloop van de bloeddorstrooming door de organen af te beelden . Dit was een revolutie en een mijlpaal in het onderzoek van het abdomen. Wij publiceerden hierover het eerste handboek in de wereld bij Springer Verlag (Heidelberg). Het kende een grote oplage en werd later ook van het Engels in het Spaans en het Chinees werd vertaald. Later publiceerde ik ook een volume over Imaging of the Pancreas bij Springer Verlag (Heidelberg) in de handboekenreeks: Medical Imaging en een volume over Gastro-intestinaal Imaging in de handboekenreeks : The Encyclopedia of Medical Imaging uitgegeven door ISIS Medical Imaging (Oslo).

In 1993 en in 1995 werd ik verkozen als President van het ECR (European Congress of Radiology) in Wenen en in 1997 als President van de EAR (European Association of Radiology).

Van 1997 tot 2004 was ik actief als Editor in Chief van het tijdschrift European Radiology dat onder mijn leiding een IF (impact factor) verwierf van meer dan 4 met een ranking van 6 in het vakdomein van medische beeldvorming .

Ik werd tot erelid verkozen van meer dan 18 internationale verenigingen van Radiologie waaronder o.m.: het RSNA (Radiological Society of North America), het Royal College of Radiology (UK) en het DRG (Deutsche Röntgen Gesellschaft.

Als internationale onderscheidingen moge ik vermelden: Dr.h.c van de Universiteit van Lissabon, de Röntgen medaille van de DRG, de Life Achievement Award van de ESR (European Society of Radiology), en laureaat van de Prijs Maisin.

Op initiatief van Prof.Eric Ponette (UZLeuven) werd in 1997 een tweejaarlijkse prijs op mijn naam opgericht met bijdragen van mijn gewezen radiologen assistenten Deze prijs ten bedrage van 2.500 euro wordt door een jury toegekend aan een radioloog , die tijdens de voorafgaandelijke twee jaren een doctoraat radiologie heeft afgelegd aan één van de Vlaamse faculteiten Geneeskunde.

De prijs zal dit jaar voor de dertiende keer worden uitgereikt. Voor het goede beheer en de correcte procedurele afhandeling door de jury van de prijstoekenning ben ik veel dank verschuldigd aan Prof. Philippe Demaerel (UZLeuven).

En dan komt natuurlijk logischerwijze de volgende vraag. Vertel ook eens waarom en hoe u bij het Vlaams Artsenverbond-indertijd-Vlaams Geneesherenverbond-terecht kwam, en welke functie u daar hebt vervuld.

Na mijn emeritaat en het beëindigen van mijn functies in Wenen wilde ik een meer persoonlijke invulling geven aan mijn maatschappelijk engagement als Vlaams nationalist.

Als lid van de redactieraad van Periodiek publiceerde ik vooral bijdragen over de geschiedenis van de Geneeskunde. Ik bracht ook in elk nummer verslag uit over de stand van zaken van de saga rond de “Contingentering” van artsen. De bedoeling van deze federale wet uit 1997 was dubbel : het budget van de RIZIV te beheersen en een

garantie te bieden voor de kwaliteit van de zorg door voldoende ervaring van iedere arts te garanderen. Zoals welbekend werd deze regeling met veel succes gedurende meer dan 20 jaar gesaboteerd en uitgehold tot een klucht door de Franstaligen. Dit dank zij de goedkeuring door de achtereenvolgende ministers van Volksgezondheid Onckelinx, De Maegd en Vandenbroucke van het jaarlijks aantal RIZIV nummers, berekend door het Planbureau op basis van de bevolking aantallen. Dit leidde systematisch tot een overtal van Franstalige artsen en een tekort aan Vlaamse artsen. Vooral de Nederlandstalige inwoners van Brussel en de bewoners van de Vlaamse rand kregen meer en meer te maken met Nederlands onkundige huisartsen, geriaters, pediaters en andere specialisten.

Zelf zou ik graag nog eens meebeleven hoe mijn professoren (ook Kul) indertijd les gaven; geen GSM beelden-geen Power point, enkel het woord en enkele tekeningen op het bord! Hebt u de manier van lesgeven ook dienen aan te passen gedurende uw loopbaan als lesgever?

Ik heb alleen les gegeven met de klassieke dia's (achter glas en dito projector)

Dit betekende meteen dat:

a, er een persoon in de projector cabine diende aanwezig te zijn om op mijn handbeweging voor elk diapositief op de knop te duwen. Steeds spannend of les inkorting als die operator niet op tijd was of soms zelfs niet kwam opdagen

b, dat het behoorlijk wat tijd kostte (2 tot 3 weken) om de inhoud van de les en dus de dia's te actualiseren of aan te passen. De studenten waren in dat geval dan ook verplicht om schriftelijk nota's te nemen ten einde de gedrukte cursus aan te passen. Het lijkt mij wel een droom dat lesgever en studenten nu met een laptop, gsm, en beamer werken en dat de lesgever elke week, indien gewenst, de inhoud van de les en de geselecteerde beelden (Radiografie, CT, US of MRI) kan aanpassen.

Ik vraag mij wel af of de studenten nu even gemotiveerd zijn om in de les aanwezig zijn nu alle data toch "on line" beschikbaar zijn. De meerwaarde om tegenwoordig toch persoonlijk naar de les te komen lijkt mij nu vooral af te hangen van de oratorische en didactische begaafdheid van de lesgever. Een behoorlijke uitdaging!

Meer recent dienen de docenten dan ook nog rekening te houden met mogelijke misbruik door de studenten bij het beantwoorden van schriftelijke vragen van AI (artificiële intelligentie)

Uw echtgenote is zeer beslagen op gebied van muziek. Waarschijnlijk hebt u ook een speciale interesse op dat domein en kan u ons daar iets meer over vertellen.

Alhoewel mijn vader een bekwaam trombone speler was, bleef er tijdens de moeilijke oorlogs en naoorlogse omstandigheden weinig gelegenheid voor naschoolse activiteiten zoals formeel muziek onderricht voor mij. Tijdens de werelddtentoonstelling van 1958 in Brussel werden er verschillende beroemde symfonie orkesten uitgenodigd om in het paleis van schone kunsten op te treden. Mijn toenmalige verloofde en huidige echtgenote was toen actief als free lance muziek criticus om bijdragen te leveren voor het toen bekende Vlaams cultureel tijdschrift Cultuurleven. In die functie kreeg zij gratis twee mooie zitplaatsen vooraan in de zaal. Zo heb ik de mooie wereld van de klassieke muziek leren kennen en waarderen. Later in mijn loopbaan reisden wij nagenoeg maandelijks naar Wenen voor mijn activiteiten in het kader van ECR en ESR. Zo kreeg ik de kans om in het bekende Muziek Verein en in de Wiener Staatsoper het wereldberoemde Wiener Philharmoniker orkest te horen. Sindsdien luister ik dagelijks naar het programma Klara Continuo van de VRT.

Mentaliteitsveranderingen zal u zeker wel gezien hebben onder de studenten gedurende uw loopbaan-welke waren de positieve en welke waren de negatieve.

Eigenlijk heb ik weinig veranderingen opgemerkt De meerderheid van de studenten is sterk gemotiveerd en hardwerkend. Ik vermoed wel dat, sinds de invoering van het toegangsexamen, dat vooral gebaseerd is op kennis van wiskunde en chemie, de huidige generatie studenten meer interesse heeft voor de moderne medische beeldvorming, die naast de klassieke röntgenbeelden, ook US, CT en MRI omvat.

En dan opnieuw logischerwijze de vraag rond de veranderingen die u bij de collega's in de loop van uw carrière hebt bemerkt-ook in positieve en negatieve zin.

Dit is een moeilijke vraag voor mij om te beantwoorden, gezien ikzelf niet in hun lessen aanwezig was. Ik kan alleen maar vermoeden dat zij als docent hun didactische inspanningen optimaal verder inzetten in een tijdperiode met steeds toenemende mogelijkheden van digitale communicatie bij middel van GSM en AI

De plechtige overhandiging door Pr. Baert als President van het ECR 1995 van het Honorary Membership aan Godfrey Hounsfield de uitvinder van de CT en Nobelprijs Fysiologie en Geneeskunde (1979)

Pr. Baert en echtgenote en Prof David Allison, president of the Royal College of Radiology ter gelegenheid van de verkiezing van Pr. Baert als Honorary Fellow.

Ik stel een algemene en misschien delicate vraag, maar het zij zo; welke prestatie van het Vlaams Artsenverbond lig u het nauwst aan het hart.

Het VAV heeft niet nagelaten om steeds te blijven wijzen op het dreigend tekort aan Vlaamse artsen door het rigoureuus respecteren van het aantal gunstig geslaagden in

de Vlaamse ingangsproof in functie van het beschikbaar aantal RIZIV mandaten dat door de planningscommissie op basis van de populatie ter beschikking werd gesteld. De planningscommissie maakte de fout om te weinig rekening te houden met het toenemend aantal vrouwelijke artsen die in tegenstelling tot hun mannelijke collega's dikwijls maar deeltijds hun praktijk uitoefenden om familiale redenen en evenmin met de veroudering van de bevolking.

In Periodiek hebben wij voorgesteld om het aantal gunstig geslaagden te verhogen. Ben Weyts heeft tot tweemaal toe het aantal gunstig geslaagden in de Vlaamse ingangsproof verhoogd met respect. 1.000 en 2.000 De gunstige resultaten van deze maatregel beginnen meer en meer zichtbaar te worden. Ik durf veronderstellen dat het VAV een rol heeft gespeeld bij de besluitvorming van de minister. Deze prestatie van het VAV ligt mij dan ook nauw aan het hart.

En wat kan er nog beter !!

Het lijkt mij zeer belangrijk om de rubriek : geschiedenis van de geneeskunde , verder uit te bouwen met de mijlpalen in de vooruitgang van de geneeskunde regelmatig door experten te laten bespreken. Ik denk aan de vaccinaties (Jenner , Pasteur), de bacteriën (Koch) en meer recente mijlpalen zoals : stamcellen en genterapie, het vervangen van proefdieren door celcultuur , het vastleggen van het menselijk genoom en recent de eerste driedimensionale afbeelding van de neuronen weliswaar nog maar bij zeer eenvoudige levende wezens zoals de fruitvlieg maar wat een toekomst...!

Ik laat wat ruimte over voor persoonlijke zaken die u aan Periodiek en onze lezers en sympathisanten wil meegeven.

De lange en moeizame strijd voor de Vlaamse ontvoogding en de taalstrijd is gestreden maar de strijd voor gelijkberechtiging van de Vlamingen binnen de unitaire Belgische staat blijft een opgave voor het VAV als drukingsgroep.

Ik hoop uit de grond van mijn hart dat de jongere Vlaamse generatie deze vrijwilligers taak zal overnemen.

Frank Goes

**Rode Kruis
Vlaanderen**

ONZE HOOFDSPONSOR

POLITIEKE ACTUALITEIT

1. / De Vlaamse regeringsvorming

Matthias Diependale, die op 19 juni 2024 als formateur werd aangesteld, bereikte op 30 september zijn Vlaams regeerakkoord met de partijen N-VA, Vooruit en CD&V, en kon dus nipt op tijd de klassieke septemberverklaring afleggen.

De regeringsploeg bestaat uit 9 ministers:

- Matthias Diependale, minister-president (N-VA), bevoegd voor Economie en Industrie, Innovatie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facultair Management.
- Ben Weyts, viceminister-president (N-VA), bevoegd voor Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed, en Dierenwelzijn.
- Hilde Crevits, viceminister-president (CD&V), bevoegd voor Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Binnenlands Bestuur.
- Melissa Depraetere, viceminister-president (Vooruit), bevoegd voor Wonen, Energie, Klimaat, Toerisme en Jeugd.

- Zuhair Demir (N-VA), bevoegd voor Onderwijs, Justitie en Werk.
- Annick Derudder (N-VA), bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, en Sport.
- Cielte Van Achter (N-VA), bevoegd voor Brussel en Media.
- Caroline Genez (Vooruit), bevoegd voor Welzijn, Armoede, Cultuur en Gelijke Kansen.
- Jo Brouns (CD&V), bevoegd voor Omgeving en Landbouw. (1)

Het Vlaams regeerakkoord 2024 – 2029 van 30 september heeft als titel "Samenwerken aan een warm en welvarend Vlaanderen".

Onder de hoofding "Welvarend Vlaanderen" worden besproken: 1. Economie, Wetenschap en Innovatie, 2. Werk en Sociale Economie, 3. Mobiliteit en Openbare Werken, 4. Klimaat en Energie, 5. Landbouw en Visserij, 6. Omgeving, 7. Buitenlandse Zaken en Toerisme, 8. Bestuurszaken en Kanselarij, 9. Financiën en Begroting.

Onder de hoofding “Warm Vlaanderen” vinden we: 10. Welzijn, 11. Onderwijs, 12. Strijd tegen armoede, 13. Wonen, 14. Gelijke Kansen, 15. Dierenwelzijn. Onder de hoofding “Samen voor Vlaanderen” zijn gegroepeerd: 16. Cultuur, Media, Jeugd en Onroerend Erfgoed, 17. Sport, 18. Binnenlands Bestuur, 19. Inburgering en Integratie, 20. Vlaamse Rand, 21. Brussel en 22. Justitie en Handhaving. (2)

De nieuwe Vlaamse regering brengt de begroting vanaf 2027 in evenwicht (3). Ivan Van de Cloot bemerkt: “Vergelijk dat met de Waalse overheid, die spreekt van een begrotingsevenwicht tegen 2034 zonder ook maar te weten hoe daar te raken.” (4). Volledigheidshalve moet vermeld worden dat een meerjarenraming aantoonde dat in 2027 alsnog een tekort van 80 miljoen verwacht wordt, dat zonder ingrepen oploopt tot 300 miljoen euro in 2029: die verslechtering komt er onder meer omdat de federale overheid minder fiscale middelen doorstort en door een duurder Oosterweelwerf (5).

Onder de titel “Strenger onderwijs” analyseert en commentarieert Isabel Albers het onderwijsthema.

“Wat daar vooral opvalt is de strengere toon. Dat begint bij de ouders. Ze zullen voortaan de schoolbonus en de schooltoeslag kunnen verliezen als ze hun plichten niet nakomen in de schoolloopbaan van hun kind. Voorbeelden zijn herhaaldelijk schoolfacturen niet betalen of niet in staat zijn op een elementair niveau met de school in het Nederlands te communiceren. Ouders moeten binnen de tijdspanne van een jaar ingeschreven zijn voor een cursus Nederlands en kunnen bewijzen dat ze die effectief volgen (...)

Ook voor de leerlingen is er meer aandacht voor de kennis van het Nederlands. Er komen minimumdoelen voor de kleuters. Later in de schoolcarrière moet er weer meer aandacht voor het schrijven van het Nederlands komen. De Vlaamse regering wil een keurmerk voor kwaliteitsvol lesmateriaal en pure invulboeken horen daar niet bij. (...) Een goede kennis van de onderwijstaal Nederlands is fundamenteel. Er mag daarbij van overheidswege best wat meer dwang uitgaan. Een regio als de onze moet het helemaal hebben van een kenniseconomie, en net die kennis is in Vlaanderen bij onze scholieren schrikbarend achteruit aan het gaan.

Dat te veel anderstalige kinderen, die het Nederlands niet voldoende machtig zijn, in een klas veel druk zetten op de kwaliteit, is daarbij een olifant in de kamer. Onvoldoende kennis van het Nederlands betekent ook een achterstand voor de kennisoverdracht bij elk ander vak. Het onderwijsbeleid heeft dit te lang onbenoemd gelaten en niet streng genoeg aangepakt.” (6)

Inzake het **welzijnsbeleid** vermelden we enkele opvallende punten.

Algemeen: Versnippering van bevoegdheden wordt tegengegaan en we streven naar een homogeen bevoegdheidspakket voor zorg en welzijn.

Preventie blijft een belangrijke doelstelling.

Inzake zorg voor kinderen is het creëren van extra plaatsen een absolute prioriteit, maken we het beroep van onthaalouders aantrekkelijker door een aangepaste verloning, koppelen we het groeipakket aan de gezondheidsindex, en investeren we in extra capaciteit in de residentiële jeugdhulpverlening.

Voor personen met een handicap zorgen wij ervoor dat zij een volwaardig leven kunnen uitbouwen, maken we werk van één aanspreekpunt en werken we verder aan de wachtlijsten.

Voor ouderen zorgen wij ervoor dat zij zo lang mogelijk kunnen blijven wonen in de vertrouwde thuisomgeving door mantelzorg en lokale zorginitiatieven. Inzake residentiële ouderenzorg in het raam van de Vlaamse Sociale Bescherming, maken we de basisfinanciering van woonzorgvoorzieningen eenvoudiger, volgen we de betaalbaarheid van woonzorgvoorzieningen nauwlettend op en ondersteunen we diegenen die daar nood aan hebben. Verder zorgen we voor een decretale verankering van het principe van “het verbod van winst” op het deel van de zorg dat gesubsidieerd wordt.

Inzake de zorgverleners maken we de opleiding tot verpleegkundige aantrekkelijker door een onkostenvergoeding voor de studenten tijdens hun werkstage, waken we over hun taalkennis Nederlands, en zorgen wij ervoor dat er genoeg personeel en personeelstijd overblijft voor rechtstreeks contact met hun zorgvragers.

Algemeen: Wij streven naar administratieve vereenvoudiging, bestrijden overbodige structuren, en wij schaffen de regeldrift af met regelluwe kaders voor het personeel en de infrastructuurvereisten. (2)

Enkele **opvallende elementen** in het Vlaams regeerakkoord. Filip Tielens wijst er op dat volgens het regeerakkoord de verengelsing in het hoger onderwijs een halt moet worden toegeroepen (7).

Koen Van Camp beklemtoont het belang van minister Ben Weyts voor de Vlaamse Rand en van minister Cielte Van Achter voor Brussel met haar stelling “De Vlaamse regering waakt ook over onze taal in Brussel en de rechten van de Vlamingen. De wettelijke tweetaligheid in de hoofdstad van Vlaanderen wordt al decennialang met de voeten getreden. We kiezen voluit voor een assertieve

aanpak om de basisrechten van de Vlamingen in onze hoofdstad te verzekeren.” (8)

Bart Brinckman vermeldt dat de Vlaamse regering van de Canon van Vlaanderen verplichte leerstof maakt bij de inburgeringscursussen (9).

Jurgen Ceder tenslotte merkt tot zijn ontgoocheling op dat het verdere autonomiestreven nergens uitdrukkelijk aan bod komt in het Vlaams regeerakkoord (10).

Wie geïnteresseerd is in andere thema's van het Vlaams regeerakkoord kan terecht op de webstek van bibliografische referentie nr. 2

2. / De Vlaamse provincieraads- en gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober 2024

Op 13 oktober '24 werden niet enkel gemeenteraadsleden doch ook provincieraadsleden verkozen.

Voor het eerst was de opkomstplicht afgeschaft. Het gevolg hiervan voor gans Vlaanderen was een daling van de opkomst van 93 % in 2018 naar 64 % op 13 oktober '24 (11). Hoe armer, diverser en stedelijker, hoe minder werd gestemd, zo schrijven Bart Haeck en Thomas Roelens (12).

Uitslag provincieraadsverkiezingen

Tabel: % stemmen in Provincieraad (extrapolatie Vlaanderen) (13)

N-VA	24,9
CD&V	19,0
Vlaams Belang	17,3
Vooruit	13,3
Groen	9,3
Open VLD	8,6
PVDA	4,6
Totaal	97,0

Wie vergelijkt met de verkiezingen van het Vlaams Parlement op 9 juni '24 (zie Periodiek vorig nummer p. 7), stelt vast dat de volgorde van het % stemmen deels verschillend is.

Uitslag gemeenteraadsverkiezingen

Daan Bleus en Dieter Dujardin rangschikken de Vlaamse politieke partijen deels op basis van het aantal gemeenten waarin ze voor die verkiezingen de grootste zijn, en deels op basis van hun uitslag bij de provincieraadsverkiezingen (14).

CD&V: Voor 119 van de 285 gemeentebesturen (41 %) krijgt een partijgenoot die op een CD&V-, kartel- of burgemeesterslijst stond, twee weken het initiatief om een coalitie op de been te brengen en burgemeester te worden (14). Christof Vanschoubroek merkt bovendien op dat CD&V stand houdt op het platteland (13).

N-VA: In 47 gemeenten krijgt een N-VA-er het initiatief om een coalitie te smeden (14). De 25 % die de partij opgeteld scoort in de provinciale verkiezingen maakt van de N-VA net als in juni de afgetekende marktleider (14). Vooruit: In 20 gemeenten krijgt een socialist het initiatiefrecht (14). Christof Vanschoubroek: Wat CD&V op het platteland doet, speelt Vooruit klaar in de steden. De extrapolatie van de provinciale resultaten toont een vooruitgang tegenover 2018 van 10,4 naar 13,3 % (13). Vanschoubroek merkt bovendien op: De “Vlaamse coalitiepartijen” komen ongeschonden uit de verkiezingen (13). Vlaams Belang: Naast Ninove (absolute meerderheid) werd het Vlaams Belang enkel in Denderleeuw de grootste partij. Het resultaat voor de provinciale verkiezingen toont dat de partij er op vooruitgaat tegenover 2018: van 13 naar 17,3 %; toch ligt die score ruim onder de 22,7 % van de Vlaamse verkiezingen in juni (13, 14). Laura Jacobs, politicoloog aan de UA, besloot: “Naast invloed heeft de partij nu ook macht. Het is uitkijken wat de partij daarmee aanvangt.” (15)

Open VLD: De lijst van een liberale lijsttrekker is in 51 gemeenten de grootste geworden: het hoogste aantal na CD&V. Pijnlijk is echter het beeld van de provincieraadsverkiezingen, waar Open VLD globaal nog 8,7 % scoort (14). Dat is een pak minder dan de 13,6 % van 2018 (13). Groen: In Mechelen blijft het kartel van Open VLD en Groen de marktleider en Groen krijgt het initiatiefrecht in Mortsel en Horebeke (14). Voor de provincieraadsverkiezingen gaat Open VLD tegenover 2018 achteruit van 13,2 naar 9,3 % (13).

PVDA: De partij sprong in Antwerpen van 4 naar 12 zetels, doch bereikte zij er geen meerderheid (14). Zij is in geen enkele gemeente de grootste. Voor de provincieraadsverkiezingen gaat zij tegenover 2018 vooruit van 3,1 naar 4,6 % (13).

Enkele opvallende bestuursvormen als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen

In Ninove behaalde Guy D’Haeseleer (Forza Ninove – Vlaams Belang) nipt een absolute meerderheid met 47,4 % van de stemmen, goed voor 18 van de 35 Ninoofse zetels en kan dus alleen besturen. Zo omzeilde hij het “cordon sanitaire” rond het Vlaams Belang (16).

In Ranst gaat de lokale partij Pit, met vooral vroegere Open VLD- en CD&V-raadsleden, in zee met Vrij Ranst en Vlaams Belang. Hier wordt het “cordon” dus doorbroken (17).

Op 27 november ll. meldde Dieter Dujardin in De Tijd dat Vlaams Belang ook het bestuur deelt in Brecht en Izegem.

Voor het eerst komt in Wallonië een bestuur met de radicaal-linkse PTB aan de macht: de PS en Ecolo gaan in Bergen in zee met de communisten van de PTB/PVDA (18). Nochtans had PS-voorzitter Paul Magnette al aangegeven te mikken op “zo progressief mogelijke coalities zonder de PTB” en had Vooruit-voorzitter Conner Rousseau verklaard “Zolang in voorzitter ben, besturen we niet met de extremen” (19).

Op 27 november ll. deelde Bart Haeck in De Tijd mee dat PS, Vooruit en PVDA/PTB samen besturen in de Brusselse gemeente Sint-Jans-Molenbeek, en dat de PS eerder ook in Vorst een coalitieakkoord sloot met PVDA/PTB.

Het valt op dat de reacties in de Pers tegen de samenwerking met het Vlaams Belang meestal een stuk talrijker en heviger zijn dan tegen de samenwerking met de PTB-PVDA.

Volgens Filip Van Laenen toont deze houding van twee maten en gewichten aan dat het “cordon sanitaire” tegen het Vlaams Belang een wapen is om de Vlaamse electorale marktwerking te minoriseren en niet om de democratie te beschermen tegen extremistische partijen (20).

3. / De Brusselse regeringsvorming

In vorig nummer van Periodiek meldden we dat aan de Franstalige kant van de Brusselse regering over een regeerakkoord tussen PS, MR en Les Engagés onderhandeld werd, doch dat aan Nederlandstalige kant Groen-voorzitter Elke Van den Brandt er nog niet in geslaagd was een coalitie te vormen.

Op 26 november ’24, bijna 3 maanden later, onderhandelen aan Franstalige kant de MR en Les Engagés met de PS verder, en poogt Elke Van den Brandt nog steeds een coalitie te vormen, ditmaal tussen Groen, N-VA, Open VLD en Vooruit: zonder Team Fouad Ahidar zijn er vier partijen nodig voor een meerderheid, terwijl de wet slechts in drie regeringsposten voorziet.

Open VLD doorbrak enkele weken geleden die impasse door de aanspraak op een ministerpost op te geven in ruil voor andere mandaten en op voorwaarde van een coalitie met de N-VA. Rekenkundig is ook een vierpartijencoalitie met CD&V mogelijk, maar die partij is teruggevallen tot één zetel en weigert al meer dan vijf maanden.

Toch is dat het scenario dat de PS nog altijd wil, omdat ze een coalitie met de N-VA niet ziet zitten: de Brusselse PS-voorzitter Ahmed Laaoues maakte namelijk duidelijk dat de intrede van die partij botst met hoe de PS de hoofdstad ziet.

De Franstalige socialisten werden recent onder druk gezet door Les Engagés om dat veto tegen de N-VA te laten

varen. Christophe De Beukelaar, onderhandelaar voor Les Engagés in Brussel, deed twee voorstellen: ofwel komt de PS terug op haar veto tegen de N-VA, ofwel wordt alsnog een meerderheid met de CD&V gevormd. “Als geen van beide oplossingen functioneert, hebben we een totale blokkade en staat de toekomst van het Brussels Gewest op het spel. Als we te lang treuzelen, zal Brussel niet meer voor zichzelf kunnen zorgen en zich tot de andere gewesten moeten wenden.” (21)

Nieuwe belangrijke feiten te Brussel in het raam van de verkiezingen van 9 juni 2024

Een analyse van de verkiezingen te Brussel suggereert dat ongeveer 10.000 Brusselaars, die voor de Europese verkiezingen op Franstalige partijen stemden, in Brussel kozen voor een Nederlandstalige partij. Dat leverde de Nederlandstalige partijen een record van stemmen op, namelijk 80.379 (22).

Karl Van Camp meldde op 14 november ll. dat DéFI, het vroegere FDF, begin november een resolutie indiende in het Brussels Parlement met het verzoek om de gewaarborgde vertegenwoordiging voor Nederlandstaligen in het Brussels Parlement af te schaffen. Ook de MR en de PS hebben zich recent uitgesproken over een hervorming van de Brusselse instellingen, met de afschaffing van de taalgroepen bijvoorbeeld. Daarbij zou de mogelijkheid moeten bestaan om taalgemengde lijsten in te dienen en wordt de dubbele meerderheid in het parlement afgeschaft.

Van Camp gaat verder: “En als inderdaad geraakt wordt aan het evenwicht in Brussel, dan moet dat uiteraard gevolgen hebben op federaal vlak, waar het gewaarborgde aantal Franstalige ministers dan in vraag moet worden gesteld.” (23)

4. / De federale regeringsvorming

In vorig nummer van Periodiek sloten we het hoofdstuk van de federale regeringsvorming door formateur Bart De Wever af met de melding dat de koning op 23 augustus ll. Maxime Prévot het veld instuurde om de brokken in de Arizonacoalitie (N-VA, MR, Les Engagés, Vooruit en CD&V) te lijmen. Die waren het gevolg van discussies tussen Bart De Wever en Conner Rousseau enerzijds, en Georges-Louis Bouchez anderzijds over het belasten van vermogens.

Op 2 september ll. stelde de koning Bart Der Wever opnieuw aan tot formateur (24) met de opdracht de Arizonacoalitie levend te houden, maar tegelijk te temporiseren tot na de lokale verkiezingen van 13 oktober met een nieuwe versie van zijn sociaaleconomische supernota (25).

Na die lokale verkiezingen kreeg MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez niet alleen Vooruit tegenover zich,

maar ook CD&V-voorzitter Sammy Mahdi, die, versterkt door de verkiezingen, wil meestrijden voor een eerlijke bijdrage van grote vermogens (26). Formateur De Wever kreeg van de koning een verlenging van zijn mandaat tot 4 november (27).

Na een nieuwe “supernota” van Bart De Wever die afgevoerd werd door Vooruit, en na een nieuwe versie van de “supernota” die eveneens werd afgekeurd door Conner Rousseau, gaf de koning aan Bart De Wever op 4 november een week extra om de onderhandelingen verder te zetten: ofwel de Arizonagesprekken terug op gang trekken, ofwel een alternatief zoeken (28).

Nadat Bart De Wever Open VLD polste over regeringsdeelname en stootte op verzet van CD&V en Les Engagés (29), trok hij op 12 november terug naar de koning. Die gaf hem 2 weken om de impasse te doorbreken. Toen besloot De Wever de “supernota” open te trekken en de thema’s apart te behandelen, met fiscaliteit als eerste punt (30).

Op 14 november schoof Conner Rousseau weer aan bij de gesprekken over een federale regering. Rousseau zegt dat hij een nieuw voorstel heeft gekregen van De Wever waarin staat dat de breedste schouders meer kunnen bijdragen, de index kan blijven en de lasten eerlijker verdeeld kunnen worden (31). In De Tijd reageerde Isabel Albers: “En nu ... Vooruit!” (32). Rousseau en Bouchez vinden elkaar in hun verzet tegen een hogere btw om in de taxshift een lastenverlaging te kunnen financieren (33).

Na de positieve heropstart van de regeringsonderhandelingen heeft de koning op 25 november de formatieopdracht van Bart De Wever opnieuw verlengd tot 10 december (34).

Over het Vlaamse programmapunt “Staatshervorming” lezen we bij sommige Vlaamse journalisten sceptische commentaren.

Jurgen Ceder schreef op 13 juni ll.: “Het gevaar bestaat dat die regering permanent wordt en het nooit meer zal hebben over een staatshervorming. De ervaring leert dat geen enkele grondige hervorming ooit mogelijk is die niet van bij de aanvang in het regeerakkoord staat.” (35) Karel Verhoeven in een artikel over Bart De Wever op 15 oktober ll.: “Wat als de 16 hem lukt? Niemand in zijn partij zal er hem mee durven lastig te vallen, maar bij nacht en ontij zal hem ooit de vraag overvallen waarvoor, als het niet voor een confederale omslag is, hij nu precies al die macht vergaarde. Is er nog een ander doel dan louter de macht?” (36).

Tijdens een interview van Jan Jambon door Lieven Verstraete in de “zevende dag” op 17 november ll. antwoordde de Jan Jambon dat de staatshervorming in de federale

regeringsvorming ook een belangrijk punt blijft waaraan in stilte wordt gewerkt (37).

In het magazine van de N-VA van september II. schreef Bart De Wever: “Federaal moeten we de begroting grondig saneren, de globale belastingdruk doen dalen, werken meer doen lonen, migratie strenger beheren, investeren in veiligheid, kernenergie opnieuw legaliseren en meer Vlaamse autonomie bekomen. Die doelstellingen blijven voor ons absolute voorwaarden om deel te nemen aan een-der welke regering. Daarop mag u blijven rekenen.” (38)

Eric Ponette, 30 november 2024

Referenties

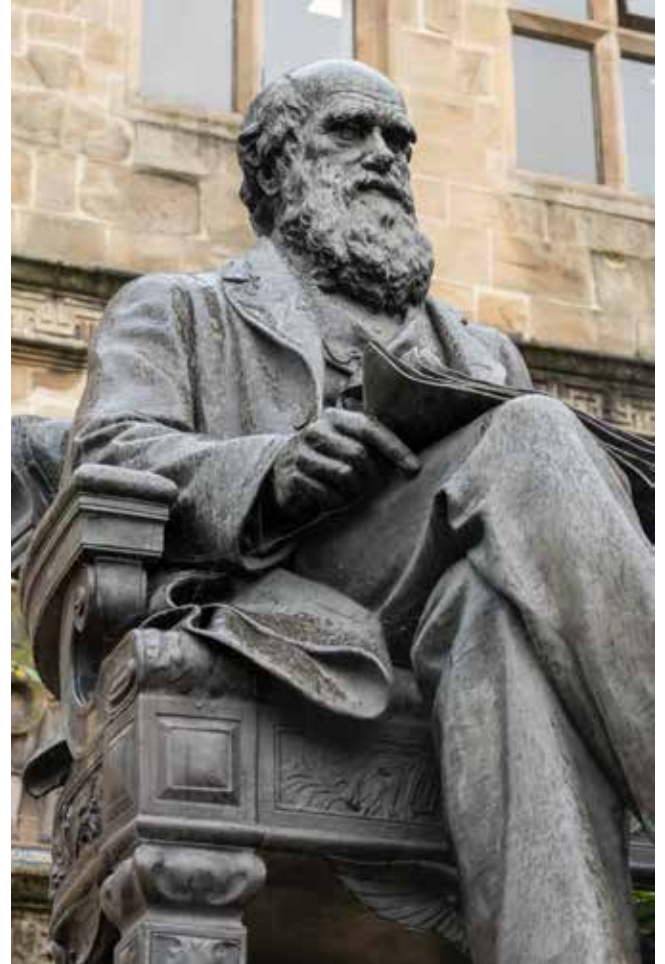
1. Christof Vanschoubroek: Vrouwen aan de macht in de regering-Diependaele, De Standaard 30.09.24
2. Vlaams regeerakkoord 2024-2029 – Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen, 30.09.24, www.n-va.be
3. DD/JD/DBI: Hier komt het geld vandaan, De Tijd 01.10.24
4. Ivan Van de Cloot: Vlaanderen kan beter, De Tijd 01.10.24
5. Dieter Dujardin: Open VLD en N-VA clashen over gat in Vlaamse begroting, De Tijd 20.11.24
6. Isabel Albers: Strenger onderwijs, De Tijd 28.09.24
7. Filip Tielens: Voor deze Vlaamse regering geldt: “taal is gansch het volk”, De Standaard 30.09.24
8. Koen Van Camp: Brussel Vlaams? 't Pallieterke 03.10.24
9. Bart Brinckman: Uiteindelijk hebben de coalitiepartners elkaar ontzien, De Standaard 30.09.24
10. J Jurgen Ceder: Vlaams regeerakkoord: Onvoldoende en vijf jaar aanmodderen, 't Pallieterke 03.10.24
11. Kasper Goethals: Dramatisch lage opkomst werpt schaduw over kiesuitslag, De Standaard 14.10.24
12. Bart Haeck en Thomas Roelens: Hoe armer, diverser en stedelijker, hoe minder werd gestemd, De Tijd 15.10.24
13. Christof Vanschoubroek: Centruumpartijen kunnen voluit beginnen regeren, De Standaard 14.10.24
14. Daan Bleus en Dieter Dujardin: CD&V in 4 op 10 gemeenten aan zet, Vooruit rukt op in steden, De Tijd 15.10.24
15. Laura Jacobs: Naast invloed heeft Vlaams Belang nu ook macht, De Tijd 15.10.24
16. Simon Andries: Zege van Guy D’Haeseleer is historisch maar zet geen trend, De Standaard 14.10.24
17. Simon Andries en Stijn Cools: Hoe het cordon in Ransst brak op een lokale afrekening, De Standaard 21.10.24
18. Wim Van de Velden: PS met PTB in zee in Bergen; ‘Coalitie van de schaamte’, De Tijd 09.11.24
19. Jeroen Struys: PVDA in Molenbeek: rode lijn voor MR, niet voor Vooruit, De Standaard 24.10.24
20. Filip Van Laenen: “Bergen: geen cordon sanitaire tegen PTB”, 't Pallieterke 14.11.24
21. Bart Haeck: Na vijf maanden boekt Brusselse formatie vooruitgang aan Vlaamse kant, De Tijd 26.11.24
22. Stéphanie Romans: Recordaantal stemmen op Nederlandstalige lijsten in Brussel ontketent debat over bescherming Vlaamse minderheid, De Tijd 20.06.24
23. Karl Van Camp: Communautair bommetje, 't Pallieterke 14.11.24
24. Bart Haeck: De valse start van Arizona, De Tijd 03.09.24
25. Simon Andries: Herkansing voor De Wever, en deze keer tot na de verkiezingen? De Standaard 03.09.24
26. Wim Van de Velden: Lokale uitslag dreigt federale clash over vermogens feller te maken, De Tijd 15.10.24
27. Jeroen Struys: Hoofddoekenverbod voor ambtenaren in federale werknoot, De Standaard 18.10.24
28. Bart Haeck en Dieter Dujardin: Na Arizona dreigt echte politieke woestijn, De Tijd 05.11.24
29. Wim Van de Velden en Dieter Dujardin: Piste om Vooruit in te ruilen voor Open VLD loopt meteen averij op, De Tijd 08.11.24
30. Wim Van de Velden en Jasper D’Hoore: Met ‘specifieke methode’ wil De Wever Vooruit kleur doen bekennen, De Tijd 13.11.24
31. Bart Haeck: De Arizona-herstart, De Tijd 15.11.24
32. Isabel Albers: En nu ... Vooruit!, De Tijd 16.11.24
33. Wim Van de Velden: De Wever werkt aan herstel Arizona, De Tijd 19.11.24
34. Wim Van de Velden: Koning vraagt De Wever formatie ‘zo snel mogelijk tot een goed einde te brengen’, De Tijd 26.11.24
35. Jurgen Ceder: Keizer Bart, 't Pallieterke 13.06.24
36. Karel Verhoeven: Heeft De Wever nog een ander doel dan de macht? De Standaard 15.10.24
37. Interview van Jan Jambon door Lieven Verstraete in “de zevende dag” op 17.11.24
38. Dart De Wever: Waar de N-VA bestuurt, voelen Vlamingen zich thuis, Leo, Magazine van de N-VA, nr. 6 – 2024, p. 3, september 2024

Darwin en de gezondheidszorg

We leerden het op school: dankzij Charles Darwin, de man van de “natuurlijke selectie”, wisten we dat, in gevaarlijke omgevingen, op de duur vooral of alleen die individuen overleven die het best aan de omgeving zijn aangepast. Darwins tijd was voor de geneeskunde een vruchtbare periode want ook Pasteur toonde toen het bestaan aan van bacteriën; hij opende daarmee de poort naar preventie van besmettelijke ziekten door middel van vaccins. Toch duurde het nog een hele poos vooraleer iedereen op vaccinatie ging vertrouwen om ernstige infectieziekten te voorkomen. Zo gebeurde het, nog maar zowat 70 jaar geleden, in de streng protestantse gemeenschap van het Nederlandse Staphorst, dat men er louter op de goede God vertrouwde om zich tegen ernstig medisch onheil te beschermen. Uit het niets brak er in dat vredige dorp ineens in de winter van 1971 polio uit; met dorpskinderen en -adolescenten als notoir slachtoffer. Op dat ogenblik was kinderverlamming met zijn zware gevolgen (ook voor de overlevenden!), nochtans al zowat overal, de tropen uitgezonderd, uitgeroeid dankzij massavaccinatieprogramma's. Gelukkig heeft dus niet overal dezelfde “goede God” medische adviezen gegeven maar hield men het eerder bij “doe je best, God doet de rest”. Toch worden preventielessen nog altijd maar moeizaam geleerd. Vandaag zien we bij ons mazelen opnieuw toenemen en krijgen antivaxers weer bij heel wat mensen gehoor. Heeft een recente pandemie nochtans het nut van vaccinaties niet bevestigd?

Niet dat we niet zouden beseffen dat ‘natuurlijke selectie’ een belangrijke factor is voor de volksgezondheid. Ook ontwikkelen we nog steeds nieuwe vaccins. Maar wat betekenen Darwin en Pasteur voor onze hedendaagse problemen? Pasteur wordt vandaag door ‘Darwin’ tegen-gewerkt want de bacteriën slagen er door mutaties in om resistent te worden aan onze antibiotica. En kunnen we op Darwin rekenen om ons te helpen tegen ‘moderne’ aandoeningen zoals diegene die we als ‘ouderdomsziekten’ bestempelen? Zullen ook zij, dankzij natuurlijke selectie, uiteindelijk op zijn minst afkalven in ernst of frequentie en dus op de duur aan belang inboeten? In Hoofdstuk 4 van zijn ‘Outlive. The science & art of longevity’ (Vermilion, London, 2023; ISBN 9781785044540) geeft Dr. Peter Attia er zijn mening over. Het wijst erop dat wij na onze vijfde levensdecade niet meer voor nakomelingen zorgen, en dat eventuele beschermende genen

tegen de bedreigingen eigen aan de tweede levenshelft, daarom ook niet bij het doorspelen van genen aan onze nazaten bevoordeligd zijn. Hij heeft een punt. Vergeet dus maar ‘natuurlijke selectie’ als bescherming tegen ziekten zoals atherosclerose, kanker of Alzheimer. Dus, concludeert Attia, en hij heeft vermoedelijk gelijk, is preventie onze allerbelangrijkste opdracht bij het aanpakken van deze ziekten. Het cruciale belang hiervan zal geen enkele arts ontgaan.

Maar is er hier geen maar? Kent de preventieve geneeskunde geen vervelende struikelsteen omdat de mens nu eenmaal meer aandacht blijkt te hebben voor het onmiddellijke, meer dan voor wat op de lange termijn het beste is? Gedragspsychologen weten dat mensen de neiging hebben om te opteren voor wat zij op de korte termijn als het aangenaamste aanzien, eerder dan te moeten hopen op een verder in de toekomst gesitueerd nut. Vandaag lastige maatregelen nemen die onze vertrouwde levenswijze

wijzigen (denk aan meer bewegen, dieet volgen, enz; tot en met alle dagen een pilletje nemen), vinden ze daarom allicht minder aantrekkelijk wanneer ze deze afwegen tegen een mogelijk voordeel in de verdere toekomst. “We leven maar één keer”, niet?

Waarom toch hebben wij - rationele wezens! - last van dit soort irrationele aarzelingen? Zou het kunnen dat we deze grotere aandacht voor het onmiddellijke hebben overgeërfd van onze verre voorouders die, omringd door gevaren, in het wild moesten zien te overleven? En speelt Darwin ons in dit opzicht dus geen parten? Zullen we Darwin, en Pasteur, dus maar vergeten? Zonder hen gaat het leven geheid toch verder? Net zoals het buiten de begroting houden van sommige te begroten overheidsuitgaven, zinvol zou moeten zijn (“de zaken blijven toch draaien”)? Dit is althans wat steeds weer door sommigen wordt geopperd; maar dit is een ander verhaal - wel heeft ook dit weer met het afwegen van het ‘nu’ tegen de verdere toekomst te maken. Laat dus maar: daar kan de wetenschap niet voor wijken, toch?

Willem Amery

Bloeddrukmeting

Het werd ons, naast veel andere zaken, tijdens onze opleiding ingepompt: iemands bloeddruk meten, dat doe je op de hoogte van hart - simpel en logisch. En toch: in de dagelijkse praktijk wordt hier wel eens slordig mee omgesprongen. Maar heeft dit wel belang? Hoe sterk wijkt een niet secundum artem uitgevoerde bloeddrukmeting eigenlijk af van de waarde die op de standaardmanier wordt verkregen?

Hairong Liu c.s. van de befaamde Johns Hopkins Universiteit (Baltimore, MD) vroegen het zich ook af en namen de proef op de som met een onderzoek. Daarin gingen zij na of de positie van de arm het meetresultaat beïnvloedt; correct geplaatst wordt de manchets immers aangebracht op de hoogte van het hart, met de arm rustend op een tafel.

Het ging om een gerandomiseerd cross-over onderzoek bij 133 volwassenen van 18 tot 80 jaar. Bij allen werd de bloeddruk driemaal bepaald: (1) met de arm rustend op een tafel, (2) met de arm op de schoot, en (3) met de arm afhankelijk naast het lichaam. De volgorde van de drie metingen was gerandomiseerd; bij iedereen gebeurde er achteraf bovendien een tweede meting, met de arm op de tafel, om de referentiewaarde te checken. Er werd ook gekeken naar de mogelijke invloed van hypertensie, leeftijd, overgewicht, en medische zorgen in het voorbije jaar; maar geen van deze factoren bleek een duidelijke invloed op het resultaat te hebben. De afwijkende posities van de arm (schoot, naast het lichaam hangend) verhoogden de gemeten waarde voor de systolische bloeddruk met respectievelijk 3.9 (95%CI, 2.5-5.2) en 6.5 (95%CI, 5.1-7.9) mm Hg; die voor de diastolische druk met resp. 4.0 (95%CI, 3.1-5.0) en 4.4 (95%CI, 3.4-5.4) mm Hg.

De positie van de arm waarrond de manchets wordt aangebracht, beïnvloedt dus inderdaad het resultaat. Telkens het belangrijk is om een betrouwbare meting te hebben, is het dus aangewezen om deze uit te voeren zoals het hoort: met de arm rustend op een tafel en met de manchets op de hoogte van het hart. Zo vermijdt men dat een verkeerd uitgevoerde meting aanleiding geeft tot een foutieve diagnose van hypertensie.

Bron: JAMA Intern Med. doi:10.1001/jamainternmed.2024.5213 (7 Oktober 2024).

Willem Amery

VAN UW HOOFD- REDACTEUR

Beste vrienden

Meest waarschijnlijk zijn jullie reeds lang moe gefeest en galmen de woorden "Prettige Kerst- en Beste Wensen voor het nieuwe jaar"-nog steeds na. Toch herhalen wij het keer op keer. De reclamewereld zweert bij de kracht van herhaling maar dat is hier niet de bedoeling! Is deze bewezen succesvolle formule uit de reclamewereld ook toe te passen binnen onze wervingstrajecten en onze inspanningen om de Gezondheidszorg in ons land meer efficiënt, beter verdeeld en eerlijker te laten verlopen? Jazeker! Juist zoals in de reclamewereld moeten wij onze aanspreekpunten-politiekers-collega's-blijven voeden met informatie, met herinneringen en met oplossingen. Een groot dankwoord aan onze Bestuursleden, leden van de Raad voor Advies en leden van het Vlaams Artsenverbond die daaraan meewerken.

Als wij blijven kloppen op dezelfde nagel moet het ooit effect hebben.

In dit nummer, zoals traditioneel, gevarieerde bijdragen; een boegbeeld komt aan het woord in AAN HET WOORD-de POLITIEK met analyses daarrond wordt fijn gedisseceerd zoals steeds door onze specialist terzake-de Geschiedenis van de bakermat

van Vlaanderen wordt beschreven- en de andere rubrieken worden, telkens op een verschillende manier, in dit nummer ingevuld. En voor hen die nog noteren met pen en papier, niet getreurd; een groot aantal studies laat zien dat onze hersenen informatie beter verwerken en opslaan als wij met papier werken in plaats van digitaal. Dus, voor hen die nog moeten leren, is het beter als je leest van papier en niet van een scherm en als je aantekeningen maakt met pen en papier en niet op de computer prikkelen die onze hersenen beter.

Frank J Goes

VNZ zorgt voor het verschil

Met sterke troeven
voor iedereen

Een greep uit onze vele troeven

- Tandvoordelen én orthodontie tot 1.400 euro
- Geboortevoordelen tot 1.000 euro
- Preventievoordelen tot 500 euro
- Brillen en lenzen tot 100 euro

Verzekeringen die het verschil maken

- Hospitalisatieverzekering met HospiPluskaart (Assurcard)
- TandPlus, je tandverzekering tot 2.500 euro
- MaxiPlan, de rem op je medische kosten, tot 1.000 euro

Dienstverlening op uw maat

- Persoonlijke en sociale aanpak,
- Vlot telefonisch en digitaal bereikbaar
- 42 kantoren via vrije raadpleging of op afspraak (in de namiddag)

Extra diensten

- ComfoPlus, je thuiszorgwinkel
- Kransj, voor jongerenvakanties vanaf 5 jaar
- NZ Vakanties, mooie kortingen in binnen- en buitenland

Ontdek meer voordelen op vnz.be of bel 015 28 90 90
VNZ zorgt voor het verschil

VNZ
Vlaams & Neutraal
Ziekenfonds

Reizen doorheen de geschiedenis van Vlaanderen (III)

Het ruime Scheldebekken is de bakermat van Vlaanderen

Historici vragen mij, hoe zeker wij kunnen zijn dat de Kelten onze voorouders zijn, bestaan daar genetische bewijzen voor? Bij de Etrusken die in de periode van de eerste Keltische migratie in de regio van het huidige Toscane leefden stelt zich de vraag of zij daar een autochtone bevolkingsgroep zijn of meer uit het Oosten kwamen. Herodotos de oud-Griekse historicus was zelf afkomstig uit Halicarnassos (het huidige Bodrum in Turkije) en oordeelde dat de Etrusken ook vandaar kwamen. Bekend is dat zij net als de Kelten een origine hebben bij de homo Sapiens en zij waren een zeer vooruitstrevend volk dat ruim 600j v C de Romeinen cultiveerden. Enkele jaren geleden deden de Italianen een grootschalig DNA onderzoek dat enkele stalen vond vergelijkbaar met Turkse types.

Maar veel wijzer is men er niet door geworden en om het helemaal boeiend te maken stellen andere historici dat Etrusken eigenlijk ook tot een Indo-Europese groep behoorden die tot de vroegste generatie van deze nomaden uit Midden-Europa naar Noord-Italië afzakten.

Reeds meer dan een eeuw geleden waren er Vlaamse historici die schreven dat men ook de aardrijkskunde, de geologie en het klimaat moet meenemen bij de studie van de volksbewegingen en dat eveneens vergelijking met identieke bekende evoluties in andere regio's dient meegenomen om het geheel goed te begrijpen. Historicus Van Schepdaal stelt voor om er zelf goed bij te gaan zitten, heel het landschap goed te bekijken, dan de ogen te sluiten en flink na te denken over heel het gebeuren. Wandelen doorheen de geschiedenis betekent dat wij Vlamingen veel historische werken moeten lezen en leren interpreteren en waarschijnlijk moeten er ook nieuwe werken komen om onze echte origine goed te begrijpen.. Wandelen betekent ook dat de Vlamingen weer op stap moeten leren gaan in eigen streek en zo mogelijk over een groot deel van Vlaanderen. Zo leert men delen van het Holocene woud kennen en merkt men artefacten in het landschap die wijzen op vroegere bewoning of activiteiten.

Vlaanderen zelf is het grootste en mooiste openlucht-museum dat wij hebben. Stap in uw teletijdmachine

en ga een half millennium terug, al zijn er nu wel meer moderne middelen, en stap van uit het grote midden Europese gebied het ruime hydrografische Scheldebekken binnen in zijn meest ruime vorm, de huidige landsgrenzen zijn dus minder belangrijk en taalgrenzen bestonden nog niet .Lees , stap kijk en snuif de intocht op van uw voorvaderen zo 2500 tot 5000j geleden.

De bewogen geologische geschiedenis van het Vlaamse Land.

Wandel en kijk rond in de Zennevallei en het Pajottenland want dit gebied is de schatkist van het Vlaamse openluchtmuseum. De Vlaamse aardkorst ontstond uit de strijd tussen de continenten 500 miljoen jaar geleden. Godwana was het grootste continent dat botste met de omringende systemen en daarbij ontstonden grote ver-

schuivingen en onze regio lag toen ergens tussen Spanje en de evenaar op de wereldbol, want die dingen verschoven

Deze strijd zorgde voor de ontwikkelingen van gebergten; zee-engtes, aardbevingen en vulkanisch uitbarstingen met ook opstapeling van grote sedimenten aan de oppervlakte. Ongeveer 400 miljoen jaar geleden lag onze positie ter hoogte van Eurazië en bij de toenmalige bewegingen kwam het Massief van Brabant tot ontplooiing. De onderlaag ervan ligt op oceanisch met zandsteen, klei, leem en leisteen. Maar het bleef hier niet rustig Het hercynisch massief werd fors geërodeerd en meermaals door de zee overspoeld. Maar de Brabantse Ardennen en het Pajottenland raakten slechts deels onder water, terwijl ter hoogte van de Zennevallei een rivier uitmondde in zee wat dan veel ballast afzette en aanleiding gaf tot de Brusselse formatie, waar de ondergrond dus een rijk verhaal bevat. Vlaanderen werd nadien nog herhaaldelijk overspoeld. Gedurende vele miljoenen jaren hebben de ijstijden de streek verder geërodeerd. Rond deze periode schuurden de rivieren zich diep in het land waarbij de bovenstromen van Zenne en Dender de paleozoïsche sokkel zagen dagzomen. De regio van Oost- Oud-Brabant vormt eigenlijk het dak van Vlaanderen, van hieruit vertrekken de meeste zijrivieren van de Schelde. Door al deze bewegingen aan de oppervlakte kwamen vele natuursteensoorten bereikbaar, de Gobbertange, de kalkzandsteen, de leisteen en de blauwe steen. Zo konden eeuwen later de kathedraal van Vlaanderen en de stadhuizen vlot gebouwd worden want er was ruim bouwstof aanwezig.

Maar er zat nog meer onder de grond. Tijdens de omkering van de aardkorst en de vorming van het Brabant Massief was onze regio omringd door een tropisch woud en dat werd mee naar onder gevoerd en zo kwamen wij aan onze vele steenkolen van Noord-Frankrijk, over Wallonië tot de Kempen. Voorwaar wij leven in en voorbestemde regio, laat ons dat indachtig zijn, terwijl onze volken dit voldoende moeten beseffen om de eigen aard goed in te schatten.

Na de laatste volle ijstijd, begon +/- 10 000j v C hier bij ons de opwarming van de aarde.

Bij het begin van het Holoceen werd het klimaat hier snel wat milder. Metingen en schattingen tonen aan dat er een daling van het Noordzee niveau tot 100 m was opgetreden. Geen nood echter want door de afsmelting van de meer dan duizend meter hoge ijsheuvels in Scandinavië en Noord-Europa onderging Vlaanderen een reuze vloed van water, ijs en rotsblokken. Het land kwam tot in Brabant onder water en de Zenne Vallei werd een grote struise rivier die zich ter hoogte van Brussel in de zee stortte. Hierbij kwamen er veel afzettingen voor ste-

nen, zand, klei, veen en kalkturf. Die veroorzaakten een boven en een beneden Brussel, links stroomde het water het snelst door en aan de hellende oostzijde kan men nu nog trouw deze afzettingen blootleggen. In Vlaanderen gebeurde de ontwatering via de Schelde en bijrivieren die diepe geulen uitgroeven en ruimte zochten. Na ongeveer 5000j opwarming kwam er de doorbraak van de Schelde beneden Gent naar de Noordzee,

Daar zou Antwerpen nog vele eeuwen moeten op wachten na het ontstaan van meerdere reuze afzettingen. Het herstel van de vegetatie gebeurde slechts langzaam en begon met wilde grassen, struiktoendra waarna ook de duindoorn en de jeneverbes verscheen. Toen volgden ook de mini-boompjes als Berken, wilgen en Els. En na vele duizenden jaren zorgen vegetaties en struiken voor de vergroening van Vlaanderen waar de Schelde en bijrivieren meanderend doortrokken tot de Noordzee. En zo kwamen hier de eerste jagers, verzamelaars, vissers en nomaden toe. Verder ontwikkelde de bosvorming ook met eerst Elzen, Hazelaars, Olmen en later ook Eiken, Lindebomen en Beuken. Onze voorouders vonden dit een paradijs. Verschillende vondsten wijzen op bewoning van de beneden-Schelde van af 7000j geleden, men had nu ook vruchten en eetbare planten ontdekt en gemerkt en vanaf 500 j geleden dat de alluviale zones langs de stromen de meest vruchtbare zones waren. De landbouw ging van start en men vond ook aardewerk en sporen van primitieve bewoning en behuizing in hutten en tenten. Elke inwoner van Vlaanderen zou best in de eigen goed bekende buurt aandachtig rondkijken, En waar bomen, water vruchtbare grond en hogere plateaus zich bevinden kunnen er ooit Neolithische vestigingen geweest zijn terwijl de kennis van ons verleden heel nuttig is voor onze toekomst. De archeologie toont duidelijk aan dat de eerste bewoners vaak op zoek gingen naar verheven gebieden om zich daar in versterkingen te vestigen die ook nog goed overzicht gaven over hun land en de veestapel die zij meebrachten. Vlaanderen was en is het beloofde land maar wij moeten het zelf voldoende leren kennen en waarderen.

Wie waren nu de vroegste bewoners in Vlaanderen van wie wij afstammelingen mogen of kunnen zijn.

Waar in Vlaanderen vinden wij de oudste en best gedocumenteerde verblijfplaatsen van de mogelijks eerste bewoners hier? Volgens de landelijke historici trekken wij het best naar Haspengouw en naar de Jekervallei. De Jeker ontspringt op de grens met Wallonië, en stroomt verder naar Nederland waar hij in de Maas uitmondt. Wij tellen hem bij het ruime hydrografisch gebied van de Schelde. Men vindt in de vallei duidelijk sporen van het Vol-Neolithicum, die wijzen op een gesloten cultuur die als de Zuid-Duitse Band ceramische cultuur wordt

omschreven met als groot kenmerk het bijzonder en eigenaardig versierde vaatwerk. De vakliteratuur geeft er de naam "Omaliën" aan naar de bijzonderste vindplaats Omal een deelgemeente van Geer te verwijzen. Zij woonden hier in echte dorpen en leefden van jacht, visvangst, landbouw en veeteelt. Zij waren zeer actieve handelaars, zij dreven vooral ruilhandel met buurvolkere, maar trokken ook veel verder, want de ter plaatse gevonden stenen gebruiksvoorwerpen komen oorspronkelijk uit de Eifel en ook uit Spiennes. Zij waren zeer behendig met hun vloten op de rivieren maar gebruikten ook grote karren op de baan. Zij waren zeer tevreden over vruchtbare lössgronden die ook zand en klei bevatten. Zij maalden hun graan tussen grote stenen en kenden ook goed de weefkunst. Men vindt hun sporen ook nog terug langs de rivieren in Vlaanderen en in de buurt van het Noordzeestrand.

En waar kwamen die Omalvolken nu vandaan? Prof. Martyn Rady van UCLondon, expert van Midden-Europa stelt dat zij uit de grote eikenbossen kwamen die onder de laatste ijstijd weinig geleden hadden wegens de meer zuidelijke ligging daar. Maar het betrof daar een ondankbare streek niet geschikt voor de landbouw en veeteelt en hun runderen waren mager en lelijk weet de historicus. Hun verhuisdrang werd steeds groter en hierbij trokken zee en rivieren hun aandacht en zij kwamen uit bij de Donau, met de ook bekende Lössgronden. Hun verblijf daar duurde niet lang want uit het Oosten kwamen de Mongolen steeds feller aangerukt en vanuit Anatolië werd de druk van de Turken ook steeds groter. Hier in de buurt kwamen zij ook frequent in contact met de pre-Kelten en historici hebben het verder over mogelijke versmelting tussen de stammen.

Zij verlieten de Donau streek als nomadische volken met kudden richting Zuid en West en via Zuid-Duitsland kwamen zij onder meer ook in ons meerstromenland terecht Dit gebeurde in de periode rond 3000 v.C. het is aan ons Vlamingen om ook nu nog goed rond te kijken in de eigen streek om zo mogelijk sporen te ontdekken in het landschap die verwijzen naar mogelijke gunstige vestigingsplaatsen voor onze eerste voorouders. Hier in mijn regio die ik reeds omschreef als de schatkist van het grote Vlaamse openlucht museum zijn wij bijzonder rijk met het begin van de Brabantse Ardennen op de rechter oever van de Zennevallei en aan de linkerzijde met het uitdeinende Pajottenland met de gekende getuigenheuvels.

Prof. Dr. H. Van De Weerd schrijft in de oudste geschiedenis (inleiding bij de Geschiedenis van Vlaanderen o.l.v. Dr. R. Van Roosbroek) dat de lokale prehistorische cultuur in de Jekervallei tijdens het vol-neolithicum een uitloper is van de Rijnlandse en Zuid-Duitse Bandceramische cultuur.

Het vaatwerk daar, met specifieke versieringen sluit goed aan bij het "Omaliën". En ook de brandgraven, met bijzonder geslepen stenen giften, verwijzen duidelijk naar "Robenhausien".

Wetzicon-Robenhausen is een van de bekendste en zeer oude neolithische paaldorpen ten oosten van Zurich in de Voor-Alpen met bewezen bewoning reeds 10000j voor onze tijdrekening. Mijn jongste zoon woont daar reeds meerde jaren in de buurt n zou mij wat beeldmateriaal meebrengen.

Het gebied daar betreft werelderfgoed en is meer dan 10 ha groot met zeer leerzaam en nuttig archeologisch materiaal: veel bewijzen van woonresten, ook ruime veecultuur, en natuurlijk mooi vaatwerk en duidelijk sporen van beoefenen van de weefkunst. Ook de fijngeslepen stenen voorwerpen en allerlei kleine instrumenten sluiten mooi aan bij het "Omaliën".

De "Université De Liège" bracht in 1963 "Cahiers de Sart Tilman" uit.

Wanneer wij de voorgeschiedenis van het grootstromen gebied aan de Noordzee bestuderen ontdekken wij dat Schelde en Maas veel met elkaar te maken hebben en dat er belangrijke contactregio's zijn. De Luikse universiteit deed uitgebreid wetenschappelijk onderzoek, maakte mooie publicaties en heeft ruime musea. Zij hebben hun locatie helemaal uitgespit.

Na de regio "Sambre-Meuse" die wij goed kennen van de vroege vestiging van de Kelten en de ijzerindustrie loont het ruim de moeite ook eens de andere kant op te trekken want de regio Ourthe-Vesdre-Meuse bracht door het universiair onderzoek veel schatten naar boven uit de prehistorie.

Uitgangspunt is "le Massif Boisé van Sart Tilman". De valleien van Meuse en Ourthe strekken zich hier uit in de buurt van de bekende "Roche aux Faucon"

Van de Paleontische tijd kwamen veel Silex stenen naar boven maar ook resten van woongelegenheden en zeker bewijzen van drukke steennijverheid.

Uit de Neolithische tijd vond men duidelijke sporen van bewoning op het Plateau van Sart Tilman.

De eerste Neolithiekers vestigden zich hier rond 5000 v C en de archeologen vonden veel resten van bandkeramisch vaatwerk. Het gaat hier om "Omaliën" volken die wij terug vinden over gans Haspengouw. Het betrof aanvankelijk trekkende nomaden en de verwijzing naar de Michelsberg cultuur staat nog ter discussie. Zelf trok ik langs de hoogplateaus van de Vesder en trof er lössgrond aan, ik heb steeds een spade bij. De archeologen vonden er Silex materiaal, pijlpunten en schrabbers. "des terres Loussiques" zeggen de Luikse archeologen en ook langs de terrassen van de Ourthe vonden zij veel bewoningssporen en werktuigen die tot de "Omaliën" behoren. Maar deze laatste bleven hier niet lang want er kwamen nieuwe indringers langs die tot de Seine-Oise-Marne groep behoren. Toch leveren de "Omaliën" voldoende bewijs van ruime aanwezigheid na de laatste ijstijd in de grote hydrografische zone van de Schelde. Van de daarna volgende Bronstijd, die rond de Middellandse Zee een grote opbloei kent vindt men in Vlaanderen enkel zeldzame sporen.

Het betreft voorwerpen door handelaars naar hier gebracht want onze regio bezat de grondstoffen, Koper en Tin, niet die de productie van Brons mogelijk maken. Met de IJzertijd kwam onze streek in contact via de Kelten die rond 1500 v C een belangrijke ontwikkeling kenden in Midden-Europa in de ruime Donaustreek en die bij de Grieken de ijzerontginning en smelting geleerd hadden.

Het Neolithisch leven aan de Zennevallei en in Pajottenland

De overvloedige vondsten en sporen van Neolithisch leven in deze regio heeft blijkbaar vele historici en archeologen aangezet om zeer diepgaande studies neer te schrijven over dit gebied. Het betreft hier een zeer reliëfrijke streek die creatieve geesten en onderzoekers inspireerde. Nu kunnen wij te rade gaan bij de A.Masiuskring in het Pajottenland en bij KGOK Halle waar in archieven en bibliotheken een uitzonderlijke schat ter raadpleging ligt. De meesten schreven uit liefde voor de streek en gingen daarbij ook zeer nauwkeurig en wetenschappelijk te werk. Tijdens de pre-historie warden Neanderthalers hier ruim aanwezig, maar wegens hun plots massaal uitsterven maken zij weinig of geen kans om tot onze voorouders gerekend te worden, alhoewel en aantal genetici toch sporen konden aantonen in latere generaties.

Uit de Keltische periode en de pre-Romeinse tijd vertonen de Zennevallei en Pajottenland voldoende sporen. "De Schelde - verhaal van een Rivier" van M. van Strijdonck brengt heel de historiek van het ganse hydro-

grafisch gebied van de Schelde die hij een geschenk van God noemt. Vooral het grondig 8888onderzoek van tallose sedimenten brengen de geschiedenis doorheen de tijd goed naar voor

"Voorgeschiedenis van Europa" van de Gentse Hoogleraar Sigfried J. De Laet blijft verplichte literatuur voor wie de beginperiode van West-Europa en ook Vlaanderen wil begrijpen. Ook het museum aan die universiteit is uniek. De inspanningen van de hoogleraar brachten prachtige resultaten en volgelingen naar voor.

Na de aankomst van de Omalvolken kwamen ook de Kelten hierheen en de versmelting van volken lijkt hier een logisch gebeuren

De Kelten maken het bijzonderste deel uit van onze natuurlijke voorvaderen.

Bij de studie van de oorsprong van de Vlaamse beschaving moeten wij met grote aandacht het ruime Scheldebekken in ogenschouw nemen. Na de laatste volle ijstijd die 20 000 jaar duurde begon de opwarming van aarde en na enkele duizenden jaren kwamen hier rond 800j. v. C de eerste nomadische volken toe met beperkte kudde, weinig kennis van landbouw, zij leefden van de visvangst en het jagen en van het verzamelen van vruchten, noten en kruiden. De eerste Omalvolken werden snel gevolgd door de Kelten die hen vlug voorgingen door hun betere kennis van landbouw en de opkomst van de ijzerbewerking. De productie van landbouw en veeteelt kwam bij dit naarstig volk heel snel op gang en zij waren ook geduchte handelaars. Heel snel dooft het aantal van de eerste nomaden de "Omaliën" nu uit. De pre-Kelten en de Kelten ontdekten hier snel de raadselen van onze natuur en zij gaan voor gevarieerde landbouw naast het verzorgen van kudde schapen, koeien, varkens en ook ganzen. De economie groeide met georganiseerd handwerk en drukke handelsactiviteiten. Hier ligt het ontstaan van de groeikracht van onze voorouders en bij goede inspectie herkennen wij heden nog veel van deze aanzet bij het bestuderen van de tradities en gebruiken in meerdere regio's hier te lande. Deze ontwikkelingen werden gestimuleerd door de aankomst en inbreng van meerdere nieuwe volken die hier toekwamen terwijl er veel werd verminkt en vernietigd door de diverse kolonisten die werden aangetrokken door de lokale economische rendabiliteit, waarbij de Romeinen de hoofdschuldigen waren.

De Kelten kwamen om diverse redenen uit Indo-Europa naar het Westen toe en vonden hier het aardparadijs in ons Scheldeland. Het is leuk om weten dat de naam van de Schelde van Keltische oorsprong is en haar eerste naam was "Scala", weten onze taalkundigen en die komt van de Indo-Europese stam "Kal" wat gelijk staat met

het Griekse “KALLOS” wat dus niet minder dan “schitterende rivier” betekent. De Romeinse historici maakten er Scaldis van. Wij kunnen haar ook onze moederrivier noemen zoals men dat met de Mekong doet, logisch eigenlijk want zij baarde Vlaanderen en maakte onze geschiedenis waarvan zij vele delen openbaart en nog veel meer schatten verborgen houdt. Heel begrijpelijk dus waarom de Kelten natuurfenomenen als rivier, Eik, Heuvel en bronnen of meren als heilig beschouwden.

Bij de studie van de prehistorie is de hulp van de archeologen van uitzonderlijk belang en de ontdekking en de grondige exploratie van de sites van de zoutmijn van Hallstatt in Oostenrijk en van het paaldorp in La Tène in Zwitserland gaven toegang tot een gedetailleerde studie van leefwijze en gedrag van de eerste Kelten. Zo kwam er ook een duidelijke tijdsindeling en had men goede referentiepunten om de gevonden artefacten in Vlaanderen en ander streken mee te vergelijken.

De Romeinen hebben hun eigenwijze historici verhalen laten vertellen over grote overwinningen maar zij beschreven ook de organisatie, bestuur en activiteiten van volken ook in de Kaukasus en Anatolië en die teksten leveren dan ook veel kansen op voor vergelijking van de diverse oude volksstammen. De Kelten die hier snel

fors uitgroeiden kenden snel voedsel- en terreinnood en gingen verder op hun nomaden gedrag. De Britse eilanden werden eerst bereikt maar ook de Noordzeekust en Noord-Spanje kregen heuse vestingen net als Midden-Europa en Anatolië.

De Keltische volksstammen in West-Europa.

Onze historici zijn het er ongeveer over eens dat de Kelten en eigen taal spraken en ook dat zij nooit samen een groot rijk uitmaakten. In oorlogstijd bliezen zij wel verzamelen maar elk volk ging wel een eigen gang waarbij er grote gelijkenissen waren betreffende cultuur en levenswijze. Reeds tijdens de eerste eeuwen van hun overkomst naar West-Europa trokken de Kelten ruim naar de Britse eilanden. In Wales, Schotland en Ierland hebben zich de meeste stammen gevestigd. Hun verhalen bleven het langst via hun orale cultuur hangen. Vooral tijdens de eerste eeuwen van onze tijdsrekening werden hele schriftelijke registraties gemaakt van deze eeuwenoude vertel- en voordrachtskunst. Zo weten wij dat de Keltische stammen goed gestructureerd waren waarbij de druïden een cruciale rol speelden. Zij gaven kennis geschiedenis en cultuur door. Heel wat oude verhalen, kennis, mythen en historische verhalen werden zo doorgegeven. Het verhaal van koning Arthur en de ridders ronde tafel zou zijn

oorsprong vinden in deze magische fabels van de Kelten. Heel de Keltische mystiek vindt ook zijn oorsprong in deze verhalen. Druïden waren er van soorten en met verschillende functies. Velen waren verhalen vertellers, maar ook leraars en de bijzonderste waren de genezers en de spirituele leiders. Die verhalen brengen ons ook bij de godenwereld en de machtdie hen toegewezen werd leidde tot ontzag voor hen bij de Romeinen. Weinigen weten dat J. Caesar ook hogepriester was in de Romeinse godenwereld en dit dreef hun rivaliteitsgevoelens op.

De historici zijn het er over eens dat de grootste intocht van de Kelten tussen 600 en 500 j. v.C gebeurde, terwijl wegens overbevolking, hongersnood en weersomstandigheden hun nomadische drang weer erg opstak en de grote verspreiding over Europa tot klein-Azië begon. In onze geschiedenis boeken staat te lezen hoe zij Rome hebben gebrandschat en Delphi geplunderd. Weet ook dat zij eerder in Macedonië Alexander De Grote hebben ontmoet, die snel een vriendschapsverdrag met hen sloot en lees ook bij St Paulus hoe leuke en vriendelijke mensen die Galaten wel waren. De Grieken noemden hen "Keltoi", terwijl de Romeinen niet beter vonden dan hen Galliërs te heten. De Ierse oudheidkundigen zijn soms ook fanaten en vertellen dat de Kelten een spiritueel volk vormden dat zij vurige krijgers waren en charismatische stammen vormden die ondanks hun geografische verspreiding toch een diepe eigen cultuur hadden. Zij hoorden tot een volk dat van vermaak en ook wel overdaad hield. Zij trokken graag en veel op reis, hielden van goud en juwelen en trokken hiervoor vaak op strooptochten. Zij verbleven in kleine nederzettingen meestal in ronde woningen opgetrokken uit hout en takken en met een rieten dak, het zijn de ronde uitgegraven kuilen die de archeologen als vestigingsplaatsen kunnen refereren. In de omgeving vonden zij ook de sporen van de kuddedieren die door hen gehouden werden.

Voor de taal van de Kelten valt men terug op steengravures, houtgravures en betekende wapens en gebruiksvoorwerpen. In het Oude-Ierland vond men aanwijzingen van het Keltisch schrift "Ogham" geheten. Dit is gebaseerd op het boomalfabet, dit bevat tekens voor de heilige bomen waarop markeringen werden aangebracht. De staf der druïden droeg vaak alle ingekerfde tekenen van dit alfabet. Waar Kelten in grotten leefden trof men ook veel gravures aan die de naam kregen van petrogliefen van de Ierse archeologen die hieruit ook geschiedenis en genealogie lezen. In Newgrange lezen zij in oude cirkelvormige gebouwen verhalen tot 500 jaar terug. Ook in het Italiaanse Lombardije vond men meerdere stenen gale-rijen terug die veel leesbaar materiaal te kijken hadden. Hier uit vertellen deskundigen dat de diverse Keltische volksstammen eigen stijlen en cultuur ontwikkelden afhankelijk van de vestigingsregio.

Al deze exploraties vertellen ons dat de Kelten een bijzonder volk waren, met vele taaldialecten, vaak magie en mystiek. Al hangt er nog en grote sluier over dit unieke volk, zijn de experts er zeker van dat groot respect voor de natuur en de goden gepaard ging met een grote graad van spiritualiteit. Studies van hun tradities en folklore gaan vaak een weg langs mysterie en mythologie.

Het zijn vooral de moeilijk bereikbare gebieden in Wales en Schotland waar de Romeinen niet aan raakten die het meeste interpreteerbaar materiaal opbrachten terwijl in Vlaanderen hiervan niet veel te vinden valt. Maar ook over de Franse noordkust waar nog lang Keltisch dialect werd gesproken en in Spanje in Galicië werd weinig aangetroffen, behalve dat inde laatste streek de rondbouw elementen in de rotsen werden teruggevonden. In onze streken en op andere plaatsen moeten wij ons dus tevreden stellen met het aanvaarden van vergelijkingen terwijl de Romeinse historici ook verhalen vertellen over de Keltische stammen in de Kaukasus tot in Perzië die erg vergelijkbare verhalen opleveren

Mijn wandelen door vele historische teksten bevestigen mijn concept dat wij hier in het ruime Schelde- gebied Keltische voorouders hebben. Die grote oude eik in mijn tuin, die even veel jaren telt als ik bekijk ik elke dag met meer heilige schroom. Mijn verdere wandelingen en literatuur maken mijn inzicht rijker en geven meer kleur aan mijn verhaal.

Verder vond ik tot slot bevestiging dat de hoge spiritualiteitsgraad van de Kelten goed aanleunt bij het Christendom dat in zijn oude evangelische teksten de verfraaiing inlaste van de mystieke Keltische symboliek. Inde OIV Basiliek van Halle hangt boven het hoofdaltaar en groot Keltisch kruis. Toen ik de deken daarover aansprak hoorde hij het in Keulen donderen. Inderdaad, Vlaanderen weet veel te weinig over de eigen origine.

"Historia Magistra Vitae"

Chris Geens

Literatuur

- Sigfried De Laet Voorgeschiedenis van Europa 1967
- P.G. Bahn Wereldatlas van de archeologie uniepersabcoude 2001
- Joris De Beul Pajottenland Lannoo 2007
- Martyn Rady De koninkrijken van Midden-Europa Spectrum 2023
- Tracie Long Keltische Mystiek Librero 2024

DE TOVERFLUIT

Véél indruk maakten op mijn achtenveertigste het Duitse regisseurs koppel Karl-Ernst en Ursel Herrmann: ze verzorgden de regie, met medewerking van Joël Lauwers van een top Toverfluit van Mozart in de Munt! Om nog lang (tot nu !) van na te genieten

Ik moet “een ei” leggen m.a.w. een statement maken ..

Al vanaf mijn veertigste heb ik een abonnement op de VLOS (oude naam Operaballet Vlaanderen) en De Munt (altijd al sinds 1830 zelfde naam.. herinner u het ontstaan van België gekoppeld aan de revolutie die ontstond op een avond in augustus 1830 (de 25° om precies te zijn) na een opera uitvoering in De Munt van “de Stomme van Portici” ..authentiek luidt de naam : “La muette de Portici” van de Franse componist Daniel Aubert:

ik heb die opera in een halve eeuw nooit meer opgevoerd geweten haha!)

Dus ik kan terugblikken op 36 jaar opera in België én ettelijke uitvoeringen beleefd in het buitenland onder andere NY , Parijs (telkens erg klassieke opvoeringen met een Mme Butterfly in prachtige Japanse klederdracht en met voorplecht van schip en een prachtige Amerikaanse marine-admiraal in wit uniform) en 3 keer in het uitzonderlijke Bayreuth, waar ik telkens een kussen meenam om het op de houten klapstoelen het schouwspel gedurende vijf uren te kunnen volhouden ..

Maar wat een stemmen aldaar, de fine fleur van heel de wereld wat zangers betreft : wat een “Erlebnis” wat een sfeer! Solti, Silvio Varsivo, James Levine gewoon tegen het lijf lopen in de pauze aan een kiosk !
Ik denk dat de mensheid maar enkel prachtige Wagnerstemmen per eeuw aflevert en die hoor je dan uiteraard in het Wagner “heiligdom” .

Ik heb in die tijdspanne de encenering en regie van de operahuizen enorm zien evolueren.

We zagen recent de minimalistische encenering van Mme Butterfly.. alles in zwart en wit in Antwerpen, maar ook de bruid in het zwart!

Neen dat vond ik erover :
Zelfs in de Japanse traditie waar alle familieleden en genodigden in het zwart zijn maar de bruid is in het wit!
De “raamvertelling” was een goede vondst maar de muziek die erbij gespeeld werd , stond niet in de partituur en .. was navenant ook véél te luid !!

De “Turandot “van de couturier Cristophe Coppens in De Munt was verrassend fris van topic en alle kleren waren stuk voor stuk juweeltjes om zien!

Als ze deze tweedehands verkopen, sta ik mee in de rij !
Wat een verschil met een oudere opvoering in Antwerpen met allemaal een hoop stoelen op de scene en in Brussel ,de plek waar de componist Puccini stierf en deze opera onvoltooid achterliet , met drie deuren waar de drie Chinezen Ping Pang en Pong uit te voorschijn kwamen als uit een poppenhuis koekoeksklok en waar op een moment een viool werd stuk geslagen
.. tja zo'n dingen blijven je bij ..

Van kunstenaars die zich aan regie wagen bleef “Der Rosenkavalier” van Richard Strauss door acteur

Christoph Walz me bij : elke scène minutieus in elkaar gezet als in een filmscript.

Onvergetelijk was ook de regie van “La Damnation de Faust” van Berlioz van de Amerikaan Terry Gilliam (cfr Mounty Python !) waar op een doek in zwart-wit film Faust wordt geprojecteerd op een zware moto rijdend met een wapperende sjaal: geniaal !

Tot tranen toe werd ik bewogen bij het in scène zetten van “Orpheus en Eurydice” van Gluck van Romeo Castellucci, telkens met “raamvertelling” van patiënt met locked-in syndroom .. prachtig gevonden met ad hoc film van ambulance die naar patiënt in Gasthuisberg Leuven rijdt.. en toch herinner ik me niets van de zangers omdat de encenering zo primeerde.

Zoiets overkomt je niet in Bayreuth waar het totaalspektakel tóch nog “overstemd” wordt door zangers als de Duitse mezzo-sopraan Waltraud Meier of de Spaanse tenor Plácido Domingo die in Mexico opgroeide.

Laatst vernoemde topregisseur Romeo Castellucci mocht ook recent in De Munt twee opvoeringen van Der Ring des Nibelungen verzorgen: Wagner fans konden zich de bij wijze van spreken de vingers aflikken!

Genot voor oog en oor !

Doch de laatste opvoering van Siegfried vroeg hij zoveel gage en zo'n grote financiële input en dan nóg uitstel erbij dat het bestuur van de Munt afhaakte en vroeg het de Frans Libanese Pierre Audi: Deze zette op zéér korte tijd een eerder minimalistische sobere maar UITZONDERLIJK mooie encenering op poten die nog lang in ons visueel en auditief geheugen zal gegrift staan ! Bravissimo!

Wat een verschil met de horror die we zagen in Antwerpen met een Parsifal met bloed tegen witte muur Of recenter nog een Tristan en Isolde in 2023 met constant filmdoek met bijna geile erotische expressieve filmpjes van de regisseur cineast Philippe Grandrieux,

die dacht het allesverterend liefdesverlangen zo moest uitgebeeld worden en waarachter de zangers zongen maar men hen nooit of te nimmer zag, waar de vertaling van de teksten was “uit” gezet om de “totaalbeleving” niet te verstoren !

Velen verlieten ontgoocheld de zaal !

Wat me ook bijbleef in Antwerpen was een opvoering in het post Cremeux tijdperk waar Tristan en Isolde in een roeiboot zongen en het op mijn lachspieren werkte omdat de casting voor een grote dikke Isolde had gekozen en ik steeds dacht :als ze zo recht staat te zingen en gesticuleren kantelt dat bootje nog in zee !

Wansmakelijk was ook de “Zauberflöte” van Mozart van de hand van Christoph Hetzer , waarbij de “wijze” Zarastro zich in bad met revolver van het leven berooft ! Wijs ?

“De Ring” die destijds passeerde in de Vlos waarbij videoclips met zwemmende nimfen in Reingold die de verbeelding op hol hielpen slaan kon ik wel smaken!

Ook de opvoering van “Lulu” van Alban Berg destijds vond ik prachtig in De Munt en ik kan me nog levendig elke scène voor de geest halen en er monkelend om lachen ! Alban Berg , die deze opera ook onvoltooid achterliet is een meesterstuk .. de regie van de Pool Krzysztof Warlikowski ook !

Ook de dirigent heeft zo zijn/haar enorm impact en naargelang zijn of haar tempo duurt een opera van Wagner bijvoorbeeld vijf minuten langer of korter !

Zijn of haar al dan niet meeslepend muzikale trant maakt dat het publiek gestaag zit mee te neurien in de pauze of ... net niet !

Dat maakte ik bv mee met de eerste opvoering van Kurt Weill zijn “Der Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny” De Alabama Song bleef gewoon circuleren in de pauze en lang nadien nog in je hoofd hangen !

De laatste uitvoering onder de vrouwelijke dirigente neuriede helemaal niemand !

Bedenking :

Het is een goed gegeven om de oude trant van “opera “ (opus mv Latijn : maw de allesomvattende kunsten) voor een alledaags publiek van het derde millenium levendig te maken !

Soms is het hemelverheffend ,als totaalbeleving van de kunsten voor oog en oor .. soms helaas hemeltergend .. Maar de oeroude klassieke weergaves , zoals in het

allerbegin van Opera Antwerpen (waarbij Parcival met Pasen werd opgevoerd (zo vertelde me een oude patiënte) en het gordijn zacht dicht schoof en men in het midden als laatste blik , de geheven armen en de hostie zag.. die zijn voorgoed van tonele verdwenen , vrees ik !

Ik wil als slot u nog deelgenoot maken van een leuke anecdote.. toen we op reis naar Moskou gingen destijds tippte ik mijn echtgenoot bij het ontbijt in het hotel Metropol : “Luister ! wat een mooie stemmen hebben die mannen allen naast ons aan tafel !” (praatstemmen!) Tot ze recht stonden en aan het buffet aanschoven en warempel stil zongen !

Ik vroeg hen: van welk gezelschap zijn jullie ?

Van een Spaans operahuis en ze gingen die avond Kurt Weill's “Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny” uitvoeren in het Bolshoi Theater !

Mijn hart en verstand maakten een vreugdedansje !

Lieve Van Ermen

CULTUUR - BOEKEN

HET DNA VAN HET LEVEN OP AARDE
Hoe genen ons helpen de evolutie beter te begrijpen / Richard Dawkins
384 pag., 34,99 euro
uitg. Nieuw Amsterdam.

Richard Dawkins is een wereldberoemde Britse evolutiebioloog met talrijke publicaties w.o. bestsellers: “De zelfzuchtige genen” en “God als misvatting”. Zijn werk bewijst dat het creationisme een absolute dwaling is. Met een baanbrekende nieuwe benadering toont hij aan hoe met DNA de evolutie nog beter kan begrepen en beschreven worden. De invloed van de genen gaat veel verder dan het lichaam waarbij in de toekomst een zoöloog bij een

onbekend dier met het uitlezen van het DNA een gedetailleerde beschrijving verwerft over zijn voorouders.

Dawkins geeft talloze voorbeelden hoe dieren obstakels hebben overwonnen, zich aan de omgeving hebben aangepast en oplossingen hebben gevonden voor de problemen van het leven. Dit boek mag pronken naast dat van Charles Darwin met zijn “On the origin of species”.

Tenslotte zijn de talloze illustraties van Jana Lenzova bijzonder fraai. Wel is een zekere interesse voor genetica en paleontologie wenselijk.

Jan Dockx

A.I. ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE / Lieven Scheire
Borgerhoff & Lamberigts, Gent 2023

Lieven Scheire: wie kan beter een dergelijk boek schrijven dan deze speelse maar pientere bolleboos? Het gaat immers om het bevattelijk uitleggen van een erg technische wetenschappelijke, maar tevens baanbrekende, vooruitgang die langs alle kanten ons leven aan het binnensluipen is.

Artificiële intelligentie is gewoon een nieuw soort software die goed is in patroonherkenning, poneert Scheire. Hij legt uit hoe AI tot stand komt, maar tevens waar de vergelijking met onze hersenen mank loopt. Toch zijn

het zogeheten ‘neurale netwerken’ waarmee AI zijn oplossingen produceert. Eerst moeten deze netwerken wel verregaand getraind worden om hun job aan te kunnen, zelfs voor iets banaals als een hond van een kat onderscheiden.

Maar omdat AI zijn oplossingen binnen een black box produceert, komen wij niet te weten hoe AI een probleem oplost. Dit wordt des te problematischer wanneer AI zelf iets genereert.

Generative AI kan zowel op een eenvoudige opdracht slaan (bv het gelaat van een onbestaand persoon genereren), of op een compleet nieuwe afbeelding maken op basis van een vrij complexe geschreven instructie, maar ook op het componeren van muziek of het nabootsen van een stem.

De toepassingsgebieden deinen steeds verder uit. Zo genereert AI ook teksten: ChatGPT weet je wel. Deze zijn echter nog gebaseerd op analyse van duizenden bestaande teksten. ChatGPT weet dus geenszins wat het wil zeggen: het produceert alleen maar iets dat erg goed op taal lijkt. Heb er echter maar niet teveel vertrouwen in! Scheire bewijst immers dat zo’n mooi geformuleerd antwoord er ook wel eens flagrant naast zit. Intussen is er ook het veel krachtiger GPT-4 dat soms verbazend complexe redeneringen kan uitvoeren. Dit komt al in de buurt van programmeren zelf. Er bestaan zelfs al programmeerassistenten op basis van AI, die software helpen schrijven. Ooit zullen AI-systemen wellicht zélf nieuwe AI bouwen, en - wie weet? - beter worden dan menselijke programmeurs in het bouwen van nieuwe AI-systemen. Hierdoor zou AI, zonder menselijke tussenkomst, een zelfversterkend systeem worden.

Scheire gaat de mogelijkheid niet uit de weg dat geavanceerde AI-software misbruikt zou kunnen worden. Maar AI kan ook een enorme rol gaan spelen in het verwezenlijken van menselijke waarden en (langetermijn)doelen. Zo zal AI er vermoedelijk in slagen om de ruimtelijke structuur van eiwitten te doorgronden; iets dat een doorslaggevende rol speelt in het functioneren van ons lichaam.

Een erg verhelderend boek in een zeer bevattelijke stijl: een aanrader dus.

Willem Amery

TENTOONSTELLINGEN

BINNENLAND

Alechinsky, het reizende penseel (tot 16.03) **Villa Empain, Brussel**

Tentoonstelling over het gigantisch oeuvre van deze laatste erfgenaam van de Cobrabeweging door de Boghossian Foundation met een uitzonderlijk ensemble van een honderdtal werken in de Villa Empain, een meesterwerk van de art Deco architectuur.

De tentoonstelling focust op zijn bijzondere fascinatie voor de artistieke tradities van Japan en China.

Hij werkt met uiteenlopende technieken en dragers. Te combineren met Echoes of Art Deco (tot 25.05) waarbij dezelfde stichting het Art Decojaar start ter gelegenheid van de 100ste verjaardag met een kleine tentoonstelling en als blikvanger een collectie van 25 originele glas in loodramen.

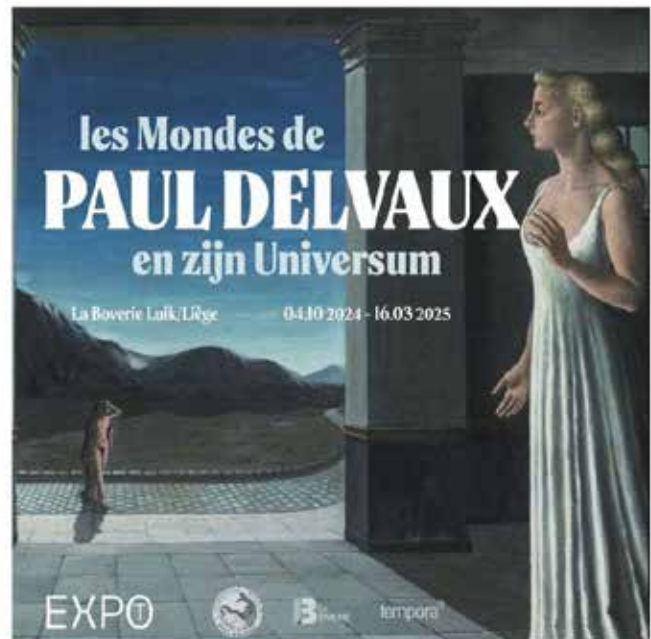

Maskerade, make-up en Ensor (tot 02.02) **MOMU, Antwerpen**

Ensors ideeën rond de maskerade, (valse) koketterie, verleiding, misleiding, het artificiële en het vergankelijke doorgetrokken tot vandaag

Paul Delvaux en zijn universum (tot 16.03) **La Boverie, Luik**

Naar aanleiding van de 100ste verjaardag van het surrealisme organiseert La Boverie een grote tentoonstelling over Paul Delvaux. Er worden meesterwerken samengebracht die al jaren niet meer te zien waren. Zijn oeuvre is melancholisch, magisch realistisch en licht erotisch.

Het Album van de Duivel. De verleidingen van Félicien Rops (tot 09.03) **Musée Félicien Rops, Namen**

Een erotische prentenreeks die Rops realiseerde in 1878 maar nooit publiceerde. Centraal staat de femme fatale, de verzoeking van de heilige Antonius, de aanwezigheid

van de duivel, dierlijkheid, het boek als object van perversie, het kruis onderworpen aan vele “afleidingen” enz.

 Wonderkamer van de waarheid (tot 21.04)
Gents Universiteitsmuseum, GUM

Deze expo gaat over de waarheid dat we allemaal zoeken. Maar bestaat absolute zekerheid? Wat is de rol van wetenschap en kunst in deze zoektocht en vertelt een museum eigenlijk wel altijd de waarheid? Kunst en wetenschap gaat hierbij in dialoog.

 Jules Schmalzigaug. Futurisme! (tot 12.02)
KMSKA, Antwerpen

Jules Schmalzigaug is een scharnierfiguur in het Belgische modernisme en maakte het eerste abstractie olieverfschilderij in ons land. Zo vond hij aansluiting bij het Italiaanse en internationale futurisme en behoort hij samen met Ensor en Wouters tot de grote drie moderne kleurkunstenaars.

Jan Dockx

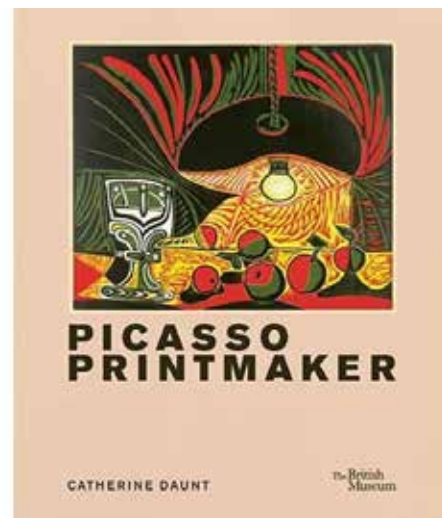
BUITENLAND

 Michelangelo, Leonardo Da Vinci, Raphael (tot 16.02)
Royal Academy, Londen

Deze drie grootmeesters markeerden de Italiaanse renaissance in Firenze.

 Picasso: printmaker (tot 30.03)
British Museum, Londen

Picasso realiseerde 2400 werken op papier. Het museum toont een selectie.

Zombies (tot 16.02)
Musée du Quai Branly, Parijs

Focus op de mythe in Haïti van de zombie, voorloper van de “ondoden” in de popcultuur en film.

ARGUS PANOPTES

Argus Panoptes, 5de eeuw v.C., Kunsthistorisch Museum, Wenen, Oostenrijk.

Hermes grijpt de baard van de met ogen bedekte Argus Panoptes terwijl hij zich voorbereidt om hem met zijn zwaard te doden. Achter het paar staat het vaarsmeisje Lo. Zeus -gedeeltelijk getoond- is getuige van het tafereel uiterst rechts.

Argus Panoptes, (het Griekse woord *pan* betekent 'alles' en het Griekse *optes* betekent 'ziend') Argus was de reus met de honderd ogen uit de Griekse mythologie, die leefde op het schiereiland Argolis in het oosten van de Peloponnesos. Hij was de zoon van Arestor en de bewaker van de nimf Lo. Het epitheton 'Panoptes', de persoon die alles ziet, herinnert aan het symbool van de alziende God. Hij had vele ogen, meestal honderd.

Die eigenschap wordt hem op een allegorische manier toegeschreven, en wijst op zijn capaciteit om alles, vanuit om het even welke invalshoek, te kunnen zien. Wanneer hij sliep waren nooit al zijn ogen gesloten; er was er altijd minstens één open zodat hij in alle omstandigheden kon zien.

Hij wordt gewoonlijk afgeschilderd, als een soort monster, met zijn veelvoudige ogen, verspreid over zijn lichaam. In werkelijkheid was hij een reus, een God met bovenmenselijke capaciteiten. Later werd het epitheton

'Panoptes' overgenomen door Zeus, erop wijzend dat Zeus ook de 'allesziende' was.

Argus (ook genoemd Argos) hielp en beschermde de burgers van de Peloponnesos door de vele monsters te doden die hen last bezorgden. Hij doodde onder andere ook Echidna, een monster dat half slang en half vrouw was.

In de Griekse mythologie was Lo, de dochter van Inachus, een riviergod. Zeus merkte haar op een dag op en ze werd al snel een van zijn vele minnaressen. Hij veranderde haar in een mooie zilverkleurige koe zodat zijn vrouw Hera niets zou merken. Maar deze laatste vertrouwde het niet en gaf Argus de opdracht Lo "in het oog" te houden, en zo te bewaken. De uitdrukking "iets met argusogen gadeslaan" wil dan ook zeggen dat men ergens waakzaam, en met enig wantrouwen, naar kijkt.

Argus werd later gedood door Hermes, in opdracht van Zeus, om op die manier Lo te bevrijden van haar waakhond. Hermes, zelf vermomd als een herder, liet Argus zo diep inslapen door zijn fluitspel dat al zijn ogen dichtvielen.

Jacob van Campen ca 1640-Mauritshuis Den Haag

Hera plaatste later als erbetoon de honderd ogen van Argus op de staart van het haar toegewijde dier, de pauw, waarvan de staart immers vol ogen zit en waarvan de waakzaamheid spreekwoordelijk is

Rubens toont ons in het kunstwerk het levenloze lichaam van de onthoofde, honderd-ogige Argus, wiens gloeiende ogen door Juno worden verwijderd om het venkled van de pauw, te versieren. Op magistrale wijze benadrukt hij de ogen van de pauw, die als symbool van het gezichtsvermogen van bijzonder belang zijn voor een kunstenaar. Hij componeert het beeld in een prachtig akkoord van blauw, geel en rood, de primaire kleuren, terwijl de regenboog die in het midden verschijnt, het spectrum van het licht voorstelt.

Lo was nu vrij maar haar beproeving was nog niet helemaal voorbij want Hermes kon Lo niet terug transformeren in haar vorige nimf-vorm. Dus zwierf zij als een vaars, en geplaagd door een vlieg, over de aarde tot ze uiteindelijk een heiligdom vond en opnieuw, dankzij Zeus, een mensengedaante kreeg, en het liefdekind van haar en Zeus baarde.

Frank J Goes

Peter Paul Rubens Hera en Argus ,1611.Olieverf op doek,249X196 cm. Keulen, Wallraf-Richartz-Museum. (beeld uit PD-art-100.Hera-Juno zet Argus' ogen op haar pauw, nadat Argus, terwijl hij naar Lo kijkt, gedood is door Hermes -Mercurius (Ovidius, Metamorfofen I 723).

IN MEMORIAM

JOHAN LAEREMANS, VLAAMSE VOORTREKKER

Johan Laeremans werd geboren te Londerzeel op 9 juni 1937 en overleed thuis te Grimbergen op 22 augustus 2024.

Hij studeerde klassieke filologie en was van 1958 tot 1993 leraar aan het Sint-Jan-Berchmanscollege te Brussel. Tussendoor en ook daarna ontplooipte hij een buitengewoon hoge activiteit binnen de Vlaamse Beweging, gericht op de Vlaamse taalrechten en zelfbestuur, hetzij als voorzitter, secretaris, penningmeester, hetzij als actief lid. Hij richtte zijn actie vooral op de taalproblemen in de Vlaamse Rand rond Brussel en nam 40 jaar geleden het initiatief om het Komitee der Randgemeenten een nieuwe start te geven: zo werd door het Komitee beslist om het driemaandelijks tijdschrift "De Zes" uit te geven, niet enkel in de faciliteitengemeenten maar ook in heel Vlaanderen. Voor "De Zes" schreef hij vele teksten, was hij hoofd- en eindredacteur, penningmeester en secretaris, en zorgde hij voor druk en verzending. In dezelfde context was hij ook actief in Het Vlaams Aktiekomitee Brussel en Taalgrens, de organisatie "Waar Vlamingen thuis zijn" en het Halle-Vilvoorde Komitee.

Hij beperkte zijn belangstelling evenwel niet tot de Vlaamse taalrechten, doch nam ook deel aan acties voor meer Vlaams zelfbestuur in organisaties van de brede Vlaamse Beweging. Zoals de Vlaamse Volksbeweging (VVB) in Grimbergen, het Aktiekomitee Vlaanderen '90, het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid en het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV). In het OVV was hij sinds 1980 penningmeester.

In 1997 werd hij laureaat van de André Demedts-prijs van de Marnixring Kortrijk Broel en in 2018 werd hem de Orde van de Vlaamse Leeuw toegekend.

Johan leerde ik in de retorica van het Sint-Jan-Berchmanscollege kennen als een eerlijk man waarvan je wist wat je aan hem hebt. Zijn dienstbaarheid was bewonderenswaardig: hij voelde zich niet te goed om tijdens de marsen op Brussel met tickets van deelneming te colporter en de taak van penningmeester op te nemen in meerdere verenigingen. Zijn zoon Dirk schreef: "Een leven lang belangeloos het beste van jezelf gegeven ..." en "Je zocht geen eer, geen post, geen geld ..."

Hij was een stille werker met een zelden geziene werkracht. Zijn trouw aan de Vlaamse Volksgemeenschap en aan zijn vrienden was onwrikbaar. Hij was een vriend om nooit te vergeten.

Zijn inzet werd stevig moreel ondersteund door zijn echtgenote Lieve Wouters en zijn drie zonen Jan, Bart en Dirk, die zijn spoor volgen.

Aan zijn echtgenote en zijn kinderen bied ik mijn christelijke deelneming aan.

Eric Ponette

DR. CARLOS BOCKAERT ° 23 MAART 1930 + 21 AUGUSTUS 2024

Promotie tot dokter in de genees-, heel- en verloskunde in 1957 aan de Rijksuniversiteit Gent

Erkend geneesheer specialist Gynaecologie Verloskunde in 1964 met opleiding aan Universitaire Vrouwenkliniek te Gent en Wenen (Oostenrijk) Privaatpraktijk te Gent en verbonden aan AZ

Sint-Lucas (vóór 1998 AZ Sint-Vincentius) te Gent

Gehuwd met mevr. Christine Elaut, dochter van Em. Prof. Dr. Leon Elaut (VGV-uitgave, Antwerpen, 1997: 'Elaut. Een bevoorrecht getuige van zijn tijd. door Nele Bockaert (dochter van C.B.)

Het bestuur van het Vlaams Artsenverbond biedt in naam van alle leden mevrouw en zijn kinderen en kleinkinderen blijken van innig medeleven aan.

Geert Debruyne

Ook een expert heeft
soms een expert
nodig.

Wij brengen
onze service
tot bij u in de
praktijk.

Maak een afspraak
op kbc.be/mediservice

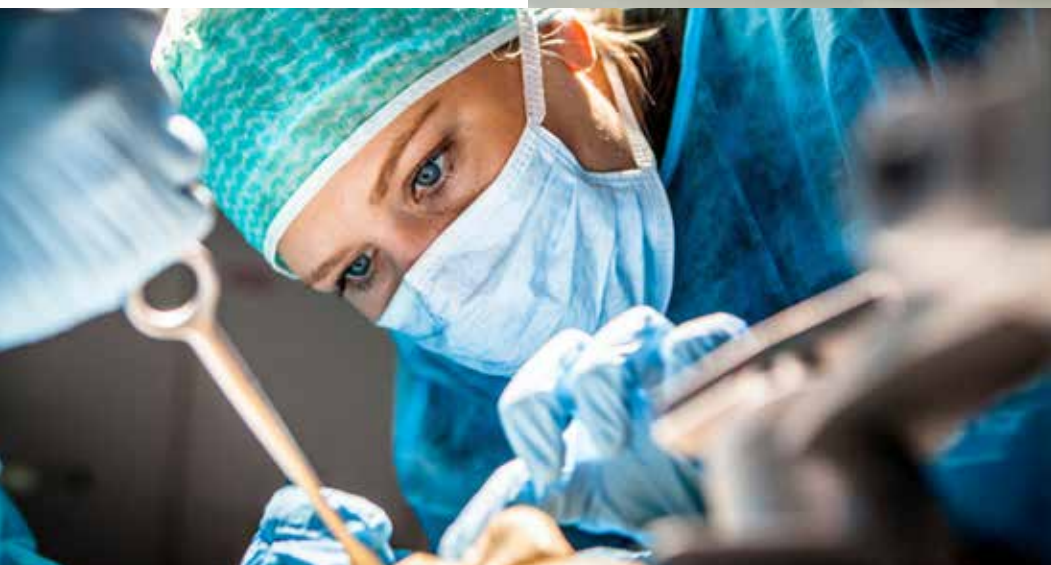

POLITIEKE
ACTUALITEIT

CULTUUR

REIZEN
DOORHEEN DE
GESCHIEDENIS

(F)ACTUEEL

Aan
het woord

LAAMS
ARTSEN
ERBOND